T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SAĞLIK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tez Yöneticisi
Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU

SAĞLIK YÖNETİMİ ALANINDA EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Rifat BOZÇA

EDİRNE-2019

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SAĞLIK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tez Yöneticisi
Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU

SAĞLIK YÖNETİMİ ALANINDA EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Rifat BOZÇA

EDİRNE-2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürlüğü

O N A Y

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı çerçevesinde ve Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Rifat BOZÇA tarafından tez başlığı **"Sağlık Yönetimi Alanında Eğitim Alan Öğrencilerin Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi"** olarak teslim edilen bu tezin tez savunma sınavı 10/09/2019 tarihinde yapılarak aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **"Yüksek Lisans Tezi"** olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ BAŞKANI

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Serol Karalar

ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Tamam SİPAHİ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca, yardım ve desteğini esirgemeyen, değerli hocam ve tez danışmanım Sn. Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU'na ve anabilim dalı başkanımız Sn. Doç. Dr. Emre ATILGAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tanıştığım günden beri desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Tuba ODABAŞI BOZÇA' ya şükranlarımı borç bilirim. Eğitim öğretim hayatımda daima yanımda olup, bizim için gecesini gündüzüne katan anneme, babama ve tüm kardeşlerime emeklerinden dolayı teşekkür ederim. Zorlu süreçte akademik bilgi ve tecrübesini paylaşan Öğr. Gör. Göksel YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ VE AMAÇ 1

GENEL BİLGİLER 3

YARATICILIK TANIMI VE KAPSAMI 3

YARATICILIK SÜRECİ 5

YARATICILIK TÜRLERİ 7

GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE TANIMI 14

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE KAVRAMI 17

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ 18

GİRİŞİMCİLİK SÜRECİ 21

GEREÇ VE YÖNTEMLER 26

BULGULAR 34

TARTIŞMA 62

SONUÇLAR 67

ÖZET 72

SUMMARY 74

KAYNAKLAR 76

ŞEKİLLER LİSTESİ 87

ÖZGEÇMİŞ 89

EKLER 90

SİMGE VE KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

Ar-Ge: Araştırma ve Geliştirme

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçütü

Std. Sapma: Standart Sapma

TÜSEB: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

WISE: The World Innovation Summit for Education

GİRİŞ VE AMAÇ

Küreselleşen dünyamızda rekabet üstünlüğü ve büyümeyi sağlamak hayati bir öneme sahiptir. Girişimcilik sayesinde ekonominin gelişmesine katkı sağlanırken rakiplere göre farkındalık yaratılır. Girişimcilerin yetenek, cesaret ve yaratıcılıklarının bir arada bulunması ile iş kurmak ve devam ettirmek mümkün olabilmektedir (1).

Girişimcilik insanın sosyo- ekonomik çevresinden etkilenir (2). Ayrıca eğitimin kişilerin girişimcilik özelliklerini geliştirmesinde rolü büyüktür. Genetik olarak değerlendirilen girişimcilik, eğitim sayesinde sonradan öğrenilen bir davranış haline geldiği birçok araştırmacı tarafından belirtilmektedir (3).

Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimleri ile öğrenciler ihtiyaç sahibi oldukları davranışlar hakkında bilgi sahibi olurken girişimcilik niyetlerini aktif hale getirebilirler. Bireyin kendini gerçekleştirme, tanıma ve ifade edebilme gibi duyguları; girişimcilerdeki kararlılık, yetenek, cesaret, zorlukların üstesinden gelme gibi davranışlarının ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Fırsatlara ve hedeflere odaklanma, kararlılık, başarma isteği, problem çözme becerileri gibi girişimcilere özgü özellikler eğitim aracılığıyla girişimci adaylarına öğretilebilmektedir.

Girişimcilik eğitimi sayesinde bireyin kendini tanıma duygusu artarak risk alabilen, vizyoner, kararlı ve yenilikçi gibi özelliklerin meydana gelmesi sağlanır. Eğitim ile girişimci adaylarına özgüven, çözüm odaklılık, fırsatların farkına varma ve güçlü iletişim gibi yetenekler kazandırılmaktadır (3,4).

Girişimcilik ve yaratıcılık birbiri ile karıştırılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa girişimci kişilerde yaratıcılık özelliği bulunması beklenirken yaratıcı kişilerde kar güdüsü bulunmamaktadır (5).

Yaratıcılık ve girişimcilik arasında bir etkileşim bulunmaktadır. Pek çok yaratıcı kişi, düşündükleri orijinal fikirleri gerçeğe uyarlamakta başarısız olmaktadır. Girişimcilik özelliği olmayan bu yaratıcı kişilerde böyle başarısızlıklar görülmektedir. Bununla birlikte girişimci özelliği bulunan bir kimsede orijinal fikir üretme potansiyeli olmazsa sonuç yine başarısızlıktır (6). Birbirleriyle ilişki, iletişim ve etkileşim içinde bulunan bu iki kavram birbirini tamamlamaktadır (7).

Araştırmanın amacı İstanbul ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkileri incelemektir.

Girişimcilik ile ilgili birçok çalışma yapılmış olsa da yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi olup olmadığını inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle gerçekleştirilen bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde yaratıcılığın tanımı, kapsamı, türleri, kuramları ve süreci hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde girişimcilik kavramı ve özellikleri üzerinde durulmuştur. Ardından girişimcilik eğilimi, eğitimi ve süreci hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi incelenmiştir. Bu çerçevede İstanbul ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde eğitim alan öğrencilere yönelik bulgular paylaşılmıştır. Verilerin analizleri yapılarak tablolar yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak tartışma ve sonuç bölümüne yer verilmiştir.

GENEL BİLGİLER

YARATICILIK TANIMI VE KAPSAMI

Yaratıcılık kelimesi batı toplumunun dilinde “Kreativitaet, creativity” olarak kayda geçmektedir. Latince de “Creare” kelimesi yaratmak, üretmek, ortaya çıkarmak, doğurmak anlamlarına gelmektedir (8).

Yaratıcılık birbirinden farklı konularda yeni ve faydalı bilgiler üretme olarak tanımlanır. Bazılarına göre ise yenilikleri, orijinal fikirleri, ürün ve süreç çerçevesinde ortaya koymak olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma bakıldığında yaratıcılık ifadesi, bulunulan süreç içerisinde yeni fikirler meydana getirilen ürün olarak karşımıza çıkar. Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde yenilik ve modern fikirler ile mevcut durumdaki değişiklik olarak ifade edilir (9,10).

Yaratıcılık, ekonomi, bilişsel bilim, gelişim araştırması, pedagoji ve tarih gibi disiplinlerde incelenen çok çeşitli bir kavramdır. Yaratıcılık genellikle yenilik ve uygunluğun bir kombinasyonu olarak tanımlanır ve insanların sorunlar ile başa çıkabilmelerini sağlar, uyarlanabilir davranışlarla problem çözme ve yenilik üretmeleri ile ilişkilendirilir. Psikolojik perspektifler yaygın olsa bile, yaratıcılık üzerine araştırmalar oldukça dağınıktır. Yaratıcılık araştırmalarını yapılandırmanın yaygın yollarından biri; kişiye, sürece, ürüne yönelik sınıflandırmadır. Kişiye göre değerlendirildiğinde; kişinin tüm özelliklerini ve karakterini yansıtır. Süreç araştırmasına göre yaratıcı düşünce yöntemleri ve davranış yaklaşımları incelenir.

Ürünün yaratıcılığı ise özelliklerinin kaliteli, nicelik ve nitelik yönünden ölçülebilir olmasını varsayar (11).

Yaratıcılığı, hayal kurma ve bilişsel faktörlerin de yardımıyla var olan problemlerin üstesinden gelme sanatı olarak tanımlayanlar da var. Modern ve yenilikçi dünyamız ile insanların duygu ve düşünceleri de hızla değişmekte ve farklılığı gerekli kılmaktadır. Özellikle rekabet çerçevesinde kendini revize etmeyen her toplumun geri kalmışlık ihtimali olmaktadır. Böylesine seri şekilde değişen topluma ayak uydurabilmek ve toplumda ayakta durabilmek adına yaratıcı düşünce, gelişmişliğin belkemiğidir (12).

Andreasen'ın (2005) tanımına göre yaratıcılığın 3 bileşeni vardır. Bunlar; özgünlük, yaratma ve işe yararlılıktan oluşur. Özgünlük ile ifade edilmek istenilen yeni insanlar, modern fikirler ve orijinallik olarak açıklanır. Yaratma bileşeni ile sıfırdan bir şey meydana getirmektir. Yeteneklerin keşfedilerek yaratıcılık ile kendini göstermesi, işe yararlılığın varlığını ifade eder. Farklı insanlarda yeni, bambaşka duygular uyandırma ile etkileşimde bulunur. Andreasen (2011) yaratıcılığa ilave olarak süreç kavramından da bahsetmiştir. Buna göre süreç, yetenek ve bilgi birikimlerini toparlayarak hazırlığa başlar ve kuluçka süresi ile devam eder. İnsanlar süreç içerisinde problemler ile bizzat ilgilenmiyor gibi olsa da bilinçdışında problem ile irtibat kurulur. Böylece hazırlık aşamasındaki yetenek ve bilgi birikimi toparlanıp kuluçka süresine gelinir. Kuluçka aşamasında insanlar aniden problemin kaynağına ulaşır. Bu kavrayış faydalı şekilde birleştirildiği taktirde üretim aşamasına gelinir ve ortaya bir icraatın sunulmasıyla son bulur (13,14).

Sternberg ve Lubart (1999) yaptıkları araştırmalara göre; tüm teorik incelemeler neticesinde yaratıcılığı altı temel prensipte derlemişlerdir (15). Birincisi, özgünlüğe dayanarak ilerleyen, zaman içerisinde akademik araştırmalara konu olmasıdır. İkinci prensipte psikoloji biliminin de desteğini alarak bireysel çalışmalarda nasıl daha etkili olunacağı araştırılmıştır. Üçüncüsünde yaratıcılık teorik açıdan değerlendirilerek psikodinamik görüş çerçevesinde ele alınmıştır. Yaratıcılığın özündeki problemleri araştırarak çeşitli testler yapan grup dördüncü kategoride yer almıştır. Beşincisinde ise yaratıcılığı rutin süreçlerden çıkarıp orijinal sonuçlar elde ederek yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Son kategoride de yaratıcılığı geniş kapsamlı tüm disiplinler çerçevesinde inceleyerek, yaratıcılığın kısmi alanlarını

(yaratıcı kişilerin özellikleri, yaratıcılığın zihinsel süreci gibi) derinlemesine açıklamışlardır (16).

Barker, yapılan tüm araştırmalardan yola çıkarak yaratıcılığın ortak tanımlarını aşağıdaki gibi özetlemiştir (17).

- Yaratıcılık genellikle özgün, sıradışı olarak söz edildiğinden dolayı insanoğlunun sahip olduğu en üstün problem çözme ve düşünme sanatıdır.
- Yaratıcılık problem çözme ve zihin ile ilişkilendirildiğinden bir düşünme eylemi olarak tanımlanmıştır.
- Zihinsel süreç çerçevesinden bakıldığında yaratıcılık, genellikle akılcı ve mantığa farklı gelen şey olarak algılanır. Bilinenin dışında düşünmek anlamına gelmektedir.

YARATICILIK SÜRECİ

Yaratıcılık sürecini ilk ortaya atan Graham Wallas (1926) olmuştur. Wallas, problem çözme süreci ile yaratıcılığı açıklamıştır. Yaratıcılık sürecindeki evreler: hazırlık dönemi, kuluçka dönemi, düşüncelerin aydınlanması dönemi ve sonuçların doğrulanması olarak belirtilmiştir (Şekil 1). Süreç içerisinde bu dönemler birbirinden farklı şekilde kendini gösterebilir ve aynı sırada ilerleme şartı yoktur (18).

Şekil 1. Wallas modeli (18)

Hazırlık evresinde birey problemi tanımaya çalışır ve çeşitli hipotezler geliştirir. Kuluçka döneminde mantığın dışına çıkılarak özgün düşünceler meydana gelir.

Aydınlanma evresinde, problemin çözümü kişinin bilincinde birden ortaya çıkar. Sonuçların doğrulanması aşamasında kişi tüm zihni ve mantığıyla davranarak problemin kaynağını giderir ve yeniden gözden geçirir (8).

Rossman, 710 mucitle görüşerek, Wallas'ın modeline dayanan 7 fazlı bir model geliştirmiştir (Şekil 2). Bu modelde analitik düşünce ile hayal gücü arasındaki ince denge gizlenmektedir (19).

Şekil 2. Rossman modeli (18)

1980'lerden sonra yaratıcılık süreciyle ilgili yapılan çalışmaların sentezi yapılmıştır. Bu sentez neticesinde "yaratıcılık döngüsü" adında yeni bir model geliştirilmiştir. Yaratıcılık döngüsü günün başlamasıyla birlikte başlar ve her sabah olanların gözlemlenmesine olanak sağlar. Gözlenen olaylardan yola çıkılarak yapılan hatalar tespit edilir. Hafızamıza bu hatalar yaratıcılık sürecinde depolanır ve yeni yaratıcı fikirler üretmemize vesile olur. Örneğin bir konuda karşılaştırma yapmak için beyin fırtınası veya başka bir teknik kullanılabilir. Burada önemli olan hangi tekniğin kullanıldığı değil anahtar kelimelerin araştırılmasıdır. Amaca ulaşabilmek için sarf edilen çaba ile kişisel yargılar arasında dengenin oluşması hasat aşaması olarak adlandırılır. Düşünceler pratikte uygulanmadan önce değerlendirilir. Sadece düşüncede kalan fikirlerin bir ehemmiyeti olmayacaktır. Her yeni fikir bu aşamalardan geçer ve döngü halinde devam eder (20).

Alex F. Osborn (1953), yaratıcılık sürecini 7 aşamada toparlamıştır. Bunlar (21):

1. Oryantasyon: soruna odaklanma,
2. Hazırlık: ilgili verilerin bir araya getirilmesi,
3. Analiz: ilgili materyallerin araştırılması
4. Hipotez: alternatiflerin belirlenmesi
5. Kuluçka: bilgilerin aydınlanması
6. Sentez: parçaların bir araya getirilmesi
7. Değerlendirme: sonuçtaki fikirlerin yargılanması

YARATICILIK TÜRLERİ

Bireysel Yaratıcılık

Bireysel yaratıcılık kavramsal olarak incelendiğinde düşüncede esnek ve dışa dönük olan birey olarak tanımlanır (22). Bu bireylerin bambaşka bir enerjiye sahip olmakla birlikte sükûnet halleri de bulunmaktadır. Ayrıca çocuklar gibi hevesli ve istekli bir şekilde performanslarını sergilerken harika bir konsantrasyon ile saatlerce çalışmaktadırlar (23). Yaratıcı kişiler, olaylara ve durumlara yüksek hayal güçleri ile herkesten farklı perspektiften bakmakta ve sıra dışı şeyler düşünmektedirler. Hayal güçleri sayesinde bambaşka fikirler üretmekte ve bu fikirleri zihinlerinde canlandırabilme özellikleri bulunmaktadır (24).

Yavuzer'e göre yaratıcı kişilik bir problem durumunda sıradışı çözümler ortaya atabilen ve düşüncelerini açık şekilde ifade edebilen ayrıca bulunduğu ortamın baskısına takılmayan kişiler olarak tanımlanmaktadır (25).

Sıra dışı insanlar her zaman yaratıcı olmuşlardır. Farklı yöntemlerden yola çıkarak mizahi bir üslupla karmaşıklıkları giderirler. Monoton davranmayan, kurallara dikkat etmekten kaçınan; hayal güçlerinin dürtüsü ile değişimden zevk alan kişilerdir. Yaratıcı insanlar için yapılan tanımların birçoğu girişimciler için de kullanılır. Klasik düşünceden uzak, problem çözerken esnek davranan kişiler yaratıcılık aşamalarında bulunurlar (20).

Yaratıcı düşünceyi ortaya atan Edward, yaratıcılığı dikey ve yatay olarak tanımlamıştır. Dikey düşüncede problemleri oluşturan unsurlar tespit edilerek en ince ayrıntısı ile araştırılır. Yatay düşüncede ise problemler karşısında çözüme yönelik alternatifler üretilir. Yaratıcı kişiler genellikle yatay düşünceye sahip kişilerdir. Hata

yapmaktan korkmaz ve diğer insanlar nedeniyle kendilerini kısıtlamazlar. Kendilerine özgü yöntem ve teknikler ile problemleri çözerler (20).

Amabile(1997) bireysel yaratıcılığın Şekil 3'teki gibi uzmanlık, yaratıcı düşünme ve motivasyon olmak üzere 3 unsurdan oluştuğunu ifade etmiştir (26).

Şekil 3. Amabile'nin yaratıcılık bileşeni (26)

Uzmanlık

Kişinin bulunduğu pozisyonda tüm bildiklerini kapsar. Kişiler kendi alanlarında yeterli bilgi ve deneyime sahip değillerse yaratıcılıklarını ortaya koyamazlar. Kişilerin kendi alanlarındaki bilgi ve deneyimleri onların yaratıcılıklarını etkilemektedir (27).

Yaratıcı düşünce

İnsanların mevcut fikirleri bir araya getirme kapasitelerine ve sorunların çözümlerine nasıl yaklaştıklarını belirtir. Örneğin insanlarda hemofili hastalığı hakkında bitkilerin gücünü kullanarak sorunlara çözüm bulmaya çalışan kişi, botanikte bu problem ile ilgilenebilir. Yaratıcı düşünce sıkıcı deneylerden ziyade yaratıcı buluşlar ile kendini gösterir (26).

Motivasyon

Kişinin işine olan içsel motivasyonunu ifade eder. İşine olan tutkusu, isteği ve iş yapma güdüsüne dayanır. İşin zor olması bireyi yıldırmayıp daha da azimli şekilde üstesinden gelebileceği inancı yaratır (28).

Yapılan araştırmalar neticesinde yaratıcı kişilerin özellikleri aşağıdaki gibidir (17,23,24, 29-31).

1. Belirsizliklere karşı direnirler,
2. Karmaşıklıkları düzenlerler,
3. Hayal kurma yetenekleri ile farklı perspektiften bakarlar,
4. Risk almaktan korkmazlar,
5. Seçicidirler,
6. Kolay iletişim kurabilirler,
7. Meraklıdırlar,
8. Realisttirler,
9. Fikirlerini açıkça ifade etmekten çekinmezler,
10. Yüksek fiziksel enerjiye sahiplerdir,
11. Hem dışa hem de içe dönüktürler,
12. Yaptığı işi objektif olarak değerlendirebilirler,
13. Eleştirilmekten korkmazlar,
14. Öz motivasyona sahiptirler,
15. Özgün yaşarlar,
16. İşlerine konsantre olur ve kendilerini işe verirler.
17. Herkes gibi düşünmezler
18. Yeni şeyler denemekten çekinmezler,
19. Kurallarla sınırlandırılmaktan hoşlanmazlar,
20. Olaylara farklı açılardan bakabilme kabiliyetleri vardır.

Örgütsel Yaratıcılık

Amabile bireysel yaratıcılığın uzmanlık, yaratıcı düşünme ve motivasyondan oluştuğunu ve bunları güçlendirerek bireysellikten örgütsel yaratıcılığa ulaşacağını vurgulamıştır. Geçen zaman içerisinde yaratıcılığın örgütler için bir yetenek olduğu anlaşılmıştır. İş dünyasındaki yaratıcılık hem ilginç düşünceler hem de problemlerin ilerlemesini engellemek adına bir yöntem olarak kullanılabilir (26).

Örgütsel yaratıcılık var olan sınırlar zorlanarak daha da öteye gitmeyi gerektirir. Bu süreçler; fikirlerin doğuşu, fikirlerin geliştirilmesi ve uygulama aşamalarından oluşmaktadır (32).

Fikirlerin doğuşu

Organizasyon yapılarında düşüncelerin içsel ve dışsal olarak hissedilmeye başlamasıdır. Personellerin beklenti ve istekleri ya da müşterilerin memnuniyeti ile memnuniyetsizliğini yok edecek ihtiyaçları bulunur. Böylece örgütler ihtiyaçlarını karşılamak, eksikliklerini gidermek ve müşteri memnuniyetlerini yerine getirmek amacıyla yeni fikirler ile bu süreci başlatırlar (32).

Fikirlerin geliştirilmesi

Var olan problemlerin çözülmesi, ihtiyaçların değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine yoğunlaşılır. Herkesin kendini rahat şekilde ifade edebileceği bir düşünme ortamı sağlanır ve bu sayede bilgi akışı gerçekleşir (32).

Uygulama

Organizasyon yapısı içerisindeki ihtiyaçları ve problemleri gidermek amacıyla oluşturulan süreçtir. Bu aşamada düşünceler kendini gösterir ve hizmete dönüşür (32).

Örgütsel yaratıcılığın yönetiminde, organizasyon yapısı yeniden şekillenir. Burada çalışanların başarı ve yeteneklerine dikkat edilmelidir. Örgüt içerisindeki bireylerin yaratıcılığının oluşması ve geliştirilmesi örgütsel yaratıcılığı da olumlu yönde etkileyecektir. Bu da kaliteli bir birikim, gayret, korkusuzca hareket etme ve esnek davranma gerekliliğini doğurmaktadır (33).

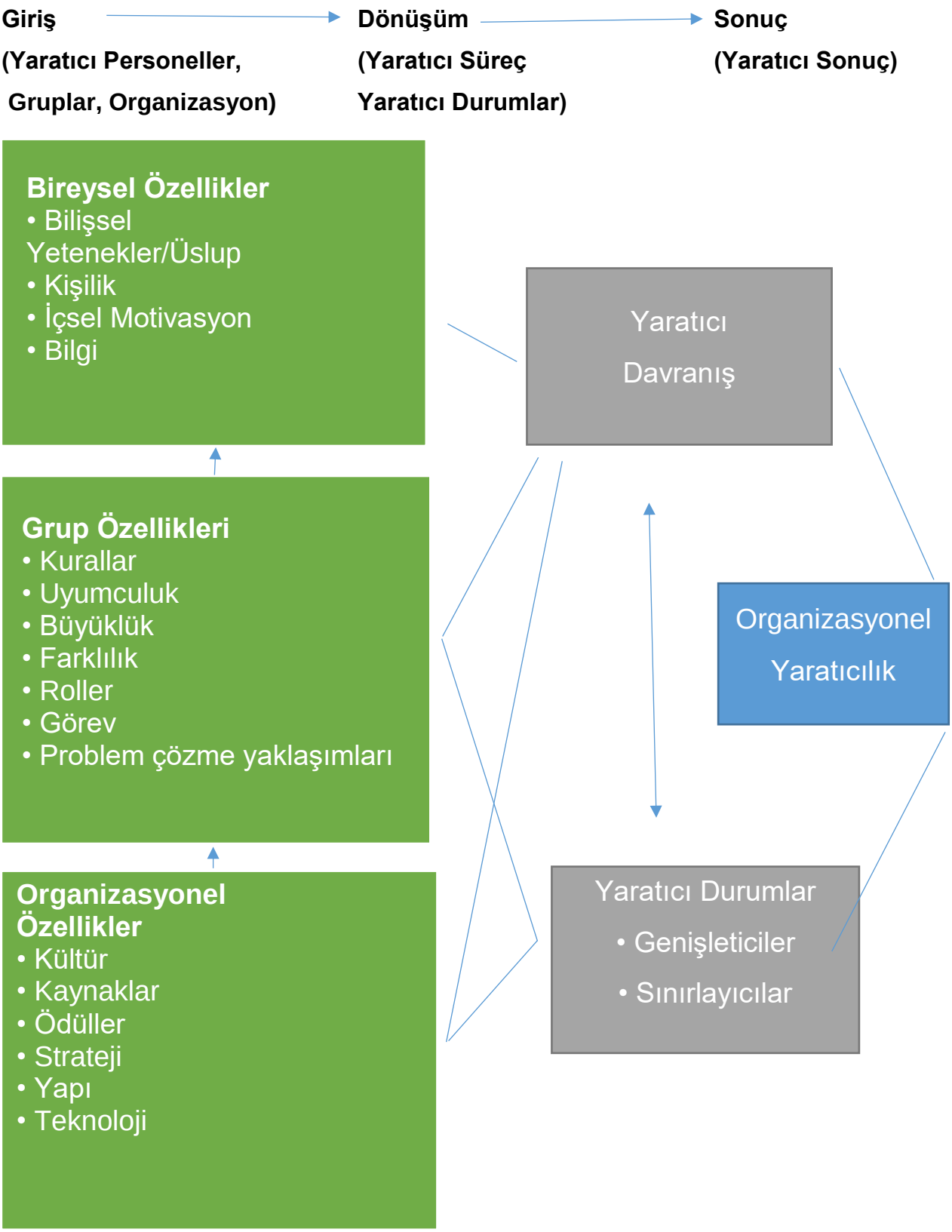
Woodman ve ark. göre (1993) organizasyonlarda keşfedilmemiş yenilikler, örgütsel yaratıcılığın göstergesinin olduğunu vurgular. Sosyal bir yapı içerisinde çalışanlar tarafından değerli, kullanışlı yeni ürün veya hizmet meydan getirme sürecini ifade eder. Yeniliğin kaynağı olan yaratıcılık, var olan durumun ötesine gitmeyi gerektirir. Örgütlerde üç değişik yaratıcılık mevcuttur. Bunlar; yeni şeyler yaratmak, farklı şeyleri bir araya getirmek, var olan şeyleri tanımlamaktır (34).

Yeni şeyler yaratmak sektörde bulunmayan tüketici faydası taşıyan yeni girişimlerin yapılmasıdır. Lazer tedavi yöntemlerinin keşfedilmesi gibi.

Farklı şeyleri bir araya getirmek birden fazla yöntemin bir araya getirilerek yaratıcılık katan yeni bir etkenin oluşmasıdır. Liposuction yağların vücuttan ameliyat ile alınması sürecidir. Lazerli lipoliz ise lazer ışıklarını kullanarak vücuttaki yağların eritilip, çok daha ince kanüllerle erimiş yağların alınma sürecidir. Lazerli lipoliz ile hem lazer ışınlarının kullanımı hem de vücuttaki yağların kanüller yöntemi ile alınmasının birlikte kullanılması ile oluşturulmuş bir yaratıcılıktır (35).

Var olan şeyleri tanımlamak, varlığı bilinen işlevi hiç keşfedilmeyen veya işlevlerinin sadece birkaçı keşfedilen varlıklarda yeni yaratıcılık bakış açısı ile yeni katma değer oluşturan etmenlerin keşfedilmesi sürecidir. Tıbbi ve aromatik bitkiler üzerinde yapılan Ar-Ge ve ürün keşfi amaçlı çalışmalar ile insan sağlığına doğrudan fayda sağlayan, daha ucuz, hızlı ve kolay ve riski düşük tedavi yöntemleri keşfedilmektedir (36).

Şekil 4'te yaratıcı personeller, süreçler ve sonuçlar arasındaki kavramsal bağlantılar gösterilmiştir. Woodman ve ark. göre; bireysel, grup ve organizasyonel özelliklerin tümü yaratıcılık sürecinde davranışı ve durumları etkilemektedir. Bununla birlikte organizasyonel yaratıcı bir ürünün meydana getirilebilmesi için tüm hepsinin bir arada etkileşim içerisinde olması gerektiğini savunurlar (34).

Şekil 4. Yaratıcı personeller, süreçler ve sonuçlar arasındaki kavramsal bağlantılar (37)

Örgütlerde yaratıcılık, işletmeye katma değer oluşturacak ve gelişen rekabet ortamında rekabet avantajı sağlayacak temel etmendir. Örgütlerde yaratıcılığın geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve yönetim tarafından desteklenmesi gereklidir. Bunun yanında örgütlerde yaratıcılığa engel oluşturan unsurların tespit edilemesin ve bu unsurların ortadan kaldırılması için yeni stratejiler oluşturulmalıdır. Örgütsel yaratıcılığı güçlendiren ve yaratıcılığa engel olan unsurlar Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Örgütlerde yaratıcılığı güçlendiren ve engelleyen unsurlar (9,38,39)

Örgütlerde yaratıcığı güçlendiren unsurlar	**Örgütlerde yaratıcılığa engel olan unsurlar**
Örgütün amaç ve hedeflerinin belirgin olması	Örgütün amaç ve hedeflerinin belirsiz olması
Katılım ve iş birliği	Sadece kendini etkileyen işleri yapma
Özgür bir tutum	Baskıcı bir tutum
Çalışanların farklı yeteneklere sahip olması	Çalışanların benzer niteliklere sahip olması
Yüksek motivasyon	Düşük motivasyon
Ödüllendirme	Cezalandırma
Esnek yönetim tarzı	Kurallara bağlılık
Örgüte bağlılık hissi	Örgüte ait olamama
Pozitif düşünce	Negatif düşünce
Risk almaktan korkmama	Risk almaktan korkma
Başarıya inanç	Başarısızlık korkusu
Eleştirilere tepki vermeme	Eleştirilere tepki verme
Çalışanları değerli hissettirme	Çalışanların değersizlik hissi
Örgüte ve çalışanlara güven	Örgüte ve çalışanlara güvensizlik
Kaliteli hizmet sunumu	Hizmet kalitesinin düşük olması
Müşteri memnuniyeti	Müşteri memnuniyetsizliği
İş güvencesi	İş güvensizliği

GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE TANIMI

18. yüzyıldan beri Richard Cantillon (1755), Jean Baptiste Say (1803), Carl Menger ve Joseph Schumpeter (1954) gibi bilim adamları girişimcilik ve küçük ölçekli işletmelere ilgi gösterdiler. 20. yüzyıl boyunca, girişimciliğe olan ilgi birçok akademik disipline yayıldı. Girişimcilik literatürde öncelikle davranış bilimi başlığı altında yer aldı ve daha sonra yönetim bilimi disiplini içerisine geçmiştir (40).

Girişimciliğin çok amaçlı, dinamik ve karmaşık bir yapısı olması nedeniyle birçok farklı işlevsel tanım veya girişimcilik teorisi öne sürülmüştür (41). Bu karmaşıklık, girişimciliğin bütünlüğü açısından çok bileşenli bir tanım kullanmadan gerçek tanımı yakalamayı imkansız kılmaktadır (42).

Başlangıçta girişimcilik tanımlarında, girişimciliğin doğuştan gelen kişilik özelliklerinden oluştuğu vurgulanmıştır. Ancak daha yakın zamanda girişimci bir yönteme ve sonuç tabanlı büyümeye değinen, değer yaratan, finansal bağımsızlık anlamına gelen sürece dayalı tanımlar daha yaygın hale gelmiştir (43,44).

Daha karmaşık bir tanımla girişimcilik, “bir birey veya birey grubunun, hangi kaynaklar elde olursa olsun, değer ve büyüme yaratmak için eşsiz ve inovasyon yoluyla gereksinimleri yerine getirecek fırsatları izlemek üzere düzenlenmiş güç ve imkanları kullandıkları süreç” olarak belirtilmektedir (45).

Girişimcilik, yeni kuruluşlar başlatma ya da olgun kuruluşları, özellikle de yeni belirlenmiş iş fırsatlarına cevap veren yeni işletmeleri canlandırma uygulamasıdır (46).

Girişimcilik teriminin ekonomik literatürde kullanılmasını sağlayan Mill (1848) olmuştur (47). Bir yöneticiyi girişimciden ayırt etmedeki kilit faktörün risk taşımanın olduğuna inanıyordu. Ancak Schumpeter, risk almanın mülkiyette doğal olduğunu ve girişimcilerin sadece risk taşıma eğiliminde olmadıklarını savunmuştur (48).

Schumpeter”a (1934), göre girişimciliğin temel özelliklerinden biri inovasyondur. Kişiler yeniliklerini faaliyetlerini eyleme dönüştürürken, girişimci olarak davranmaktadırlar. Ekonomist Joseph Schumpeter (1883–1950) yenilik yaratan girişimcilerin, küresel ekonominin gelişmesinde ana etmenlerden biri olduğunu vurgulamaktadır (49).

Mc Clelland (1961), enerjik ve / veya yaratıcı aktivitenin girişimcilik faaliyetlerinde kilit bir faktör olduğunu belirtmiştir (50).

Martin (1982), girişimciliği yaratıcılığın edebi ya da sanatsal yaratıcılıktan farklı olduğunu vurgulayarak, girişimcinin fikir üreterek değil, fikirlerin değerini kullanarak ortaya çıkacağını ifade etmiştir (51).

Yapılan bir çalışmada, Gartner (1990) girişimciliğin anlamı üzerine iki ayrı düşünce grubu tanımlamıştır. Birinci grup araştırmacılar, girişimciliğin özelliklerine (örneğin inovasyon, büyüme, özgünlük vb.) odaklanırken, ikinci grup, girişimciliğin sonuçlarına (örneğin değer yaratma) odaklanmıştır (52).

Girişimci

Üretim faktörleri kategorisinde yer alan ve bunları bir araya getiren girişimci, toplumsal fayda sağlamak için mal ve hizmet üreten, piyasaya sunan, kar veya zararı üstlenen, üretimin ana faktörüdür (53).

Girişimci" kelimesi Fransızca kökenli bir kelimedir. İlk kez 1437 yılında "dictionnaire de la languejrancaise" olarak kullanılmaya başlanmış ve. "aktif olan ve bir şey elde eden biri" olarak tanımlanmıştır (54).

Girişimci, bir fikri olan veya bir yeniliği öngören, bu fikir ve yenilikten faydalanarak işletme kurma riskini alan kişidir (55).

Quesney'e göre girişimci, geleceğe yönelik olarak belirsizlik taşımakta, söz konusu üretimin organizasyonunu yapmakta ve bunu yönlendirmekte, üretimle ilgili olarak yeni yöntemler ve ürünleri bulmakta ve bu ürünlere yönelik olarak yeni pazarlar araştırmaktadır. Fakat girişimci bunları doğru şekilde yapabilmek için pazarlara serbest bir şekilde ulaşım imkanı kazanmalı yani pazara girişe yönelik herhangi bir engelle karşılaşmamalı ve bu işleri yaparken de hükümete güven duymalıdır (56).

Tanımlarda temel olarak üzerinde durulan özelliklere göre girişimci, inovatif ürün veya fikir üreten, risk alan, fırsatları gören ve bunları hayata geçiren kişidir. Kısaca, girişimcinin tanımında vurgu yapılan faktör yaratıcılık kavramıdır (57,58).

Girişimcinin Özellikleri

Girişimcilik, ekonominin gelişmesinde, büyümesinde ve refah ekonominin elde edilmesinde çok önemli bir role sahiptir. Bu nedenle girişimciliğe yol açan beşeri niteliklerin ve girişimciliğin ortaya çıkmasına imkan tanıyan sosyo-ekonomik koşulların tanımlanması önem göstermektedir (59).

Son 35 yılda kişisel özelliklere dayalı araştırmalar yapanlar yeni teşebbüslerde girişimcinin kişiliğine büyük önem vermiş ve girişimsel sürece bireyin kendi katkılarını incelemiştir. Ancak tüm girişimcilerde ortak olan psikolojik ya da demografik özellikleri ayırmak; zayıf, geçersiz ve anlamsız sonuçlar nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu dönemde araştırmacılar, girişimcileri tanımlayan, yalnızca girişimcilere özgü karakter özellikleri belirleyememişlerdir (60).

Başarılı bir girişimci, bir işi kurmak, geliştirmek ve sürdürmek için gerekli kaynakları tedarik edebilecek, sorunları çözebilecek ve etkili bir şekilde yönetebilecek yeteneklere sahip olmalıdır (61). Girişimciler, üstlendikleri riskler ve sorumluluklar ile sermaye sahiplerinden ve çalışanlarından farklı özelliklere sahiptirler (62).

Girişimci kişi, girişimi kuran ve yürüten kişidir. Bu tanım çerçevesinde, girişimci fırsatları sadece gören ve tanımlayan değil, aynı zamanda girişimi yürüten kişi olarak tanımlanır. Bu durumda girişimci, girişimi sadece düşleyen değil aynı zamanda faaliyete geçiren kişidir (63).

Girişimci kişileri tanımlayabilmek ve diğer kişilerden farklılık oluşturan özelliklerini ayırt edebilmek için; sosyal ve sosyokültürel özelliklerden faydalanılmıştır. Örneğin girişimcilerin sosyal özellikleri incelendiğinde; doğum sırası, cinsiyeti, medeni durumu, ailenin gelir durumu ve yaşı gibi etkenlerin girişimci kişilik üzerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir. İlk çocuk olması, erkek olması, küçük yaşta iş kurmuş veya bir işletmede çalışmış olması, ebeveynlerden birinin veya ikisinin işletme sahibi olması, girişimcilik eğitimi almış olması gibi nitelikleri bulunduran kişilerin girişimci olma ihtimali yüksektir. Bu durum kişilik özellikleri için de geçerlidir (63).

Girişimcilerin kişilik özellikleri incelendiğinde: yüksek motivasyona sahip, serbest meslek sahibi olma isteği, kendine güvenen, inatçı, kaynakları olan, hedef belirleyen, kendi kendini yönetebilen, risk alabilen, sorun çözebilen, inisiyatif alabilen bağımsız kişiler oldukları tespit edilmiştir (63).

Girişimci kişilik ile yaratıcı kişilik birbirlerine yakın kişilikler olarak algılanır. Girişimci kişilik ile yaratıcı kişilik arasındaki ayrım; yaratıcı kişilerin temel amacının kar elde etmek olmamasıdır. Girişimci kişiler sadece tek kişilik özelliklerini taşımaz, içerisinde birden fazla kişilik özellikleri barındırırlar. Bu sebeple bizler, girişimcilerden ortaya yenilikçi eylemler çıkarmasını bekleriz. Daha geniş anlamda ifade etmek gerekirse girişimcilerin taşıması gereken özelliklerden bazıları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (5,57,58,64).

- Girişimci, vizyoner olmalıdır,
- Girişimci, başarılı olma ihtiyacı hissetmelidir,
- Girişimci, bağımsız hareket edebilmelidir,
- Girişimci, risk alabilmelidir,
- Girişimci, başkalarını etkileyebilmelidir,
- Girişimci, kararlı olmalıdır,
- Girişimci, doğru kararları en hızlı şekilde vermelidir,
- Girişimci, özgüveni yüksek olmalıdır,
- Girişimci, gelişmelere farklı perspektifte bakabilmelidir,
- Girişimci, çözüm odaklı olmalıdır,
- Girişimci, fırsatların farkında olmalıdır,
- Girişimci, yenilikçi olmalıdır,
- Girişimci, güçlü iletişim yeteneğine sahip olmalıdır,
- Girişimci, yaratıcı kişilik özellikleri taşmalıdır şeklinde sıralanmaktadır.

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE KAVRAMI

Günümüzün sürekli değişen canlı iş dünyasında girişimcilik eğilimi, bir işletmenin var olan misyonunu ve vizyonunu gerçekleştirebilmesi, işletmenin iş dünyasında varlığını sürdürebilmesi ve büyüyebilmesi için kilit role sahiptir (65). Girişimcilik eğilimi, risk alma isteğini, yaratıcı düşünme yeteneğini, piyasada fırsatları görebilme, rakiplere karşı rekabetçi olabilme ve pazardaki fırsatlarını dikkate alarak proaktif olabilme eğiliminin bütünüdür (66). Girişimcilik eğilimi, işletmelerin farklı ürünler, hizmetler ya da teknolojik süreçler geliştirebilmek için yaratıcı fikirler üretme, gözlem yapma, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunma eğilimi olarak da tanımlanmaktadır (67).

Genel olarak girişimcilik ve girişimcilik eğilimi alanında çalışma yapan araştırmacılar, rastgele riskler almayı kabul etmemektedirler. Aynı zamanda direkt olarak diğer işletmeleri taklit eden, ürün serisini veya teknolojisini bazı değişiklikler yapan şirketleri 'girişimci' olarak görmemektedir. Girişimcilikteki en temel olay ürünün, hizmetin veya teknolojinin yaratıcı düşüncelerle yenilik katılmış olmasıdır (68).

Wiklund ve Shepherd (2005), girişimcilik eğilimini işletmelerin misyon ve vizyonlarını gerçekleştirmek, rakiplerine karşı üstünlüğünü ele geçirmek ve korumak amacıyla kullandığı işletme düzeyinde bir strateji geliştirme safhası olarak düşünmektedir (69).

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

Girişimcilik eğitimi, literatüre yıllar önce girmiş olup politikacılar ve dünyada önde gelen şirket yöneticilerinin dikkatini çeken bir terim olmuştur. Girişimcilik eğitiminin önemine ilk olarak 1998 yılında UNESCO tarafından Dünya Konferansı sonrasında oluşturulan ve ulusal ekonomilerde girişimcilik becerilerinin geliştirilmesini gerektiren kapsamlı bir raporda değinilmiştir (70).

Avrupa Komisyonu (2006), özellikle ileri düzeyde girişimcilik özelliği elde etmede eğitimin önemli rolünün olduğunu savunmaktadır. Komisyon, ulusların eğitim politikasının çekirdeğinde "girişimcilik eğitimi" olmasının önemine değinmiştir. 2012 yılında Komisyon, girişimcilik eğitiminin, gençlerin zihniyetlerinin girişimciliğe yönelmesinin yanı sıra girişimcilik bilgisi ve becerilerinin kazanılması ve girişimci bir kültürün gelişmesine etki yapan temel faktör olduğunu vurgulamaktadır (71).

Girişimcilik eğitiminde temel amaç bireylerin sadece yeni bir işletme kurmalarına olanak tanımak değil; aynı zamanda mevcut işletmenin ayakta kalmasını sağlamaktır (72). Araştırmacılar küresel anlamda girişimcilik eğitimi tanımının mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Girişimcilik eğitiminin kapsamı, bulunduğu ülkenin, bölgenin veya nüfusun ihtiyaçlarına ve standartlarına göre değişmektedir. Girişimcilik eğitiminin çeşitli şekillerde tanımlanmış olmasının nedeni, girişimciliğin herhangi bir sosyal olgu olarak, bir coğrafi konumdan diğerine değişen biçimler almasından kaynaklanmaktadır. Her toplumun kültürü, ekonomik ve toplumsal ihtiyaçları ve hükümetlerin uzun vadeli ekonomik görüşleri değişmektedir. Bu

değişiklikler genellikle toplumların işe yönelik algıları, işe ve öz kaynaklara yönelik tutumlarını içeren çok boyutlu bir biçimde ele alınmaktadır (73).

Dünyanın dört bir yanındaki çeşitli ülkeler girişimcilik eğitimi hakkında farklı tanımları benimsemiş ve kendi pazarlarının ve nüfuslarının ihtiyaçlarını ele almak amacıyla bunları yerelleştirmiştir. 2015 yılında, “Eğitimde Dünya İnovasyon Zirvesi (WISE) ve Katar Üniversitesi” nin yayımladığı “Girişimcilik Eğitimi Dünyada Uygulama Politikaları ve Küresel Çapta İncelenmesi”, başlıklı eğitim politikası ve girişimcilik konularında önde gelen uzmanların yaptığı kapsamlı bir çalışmaya göre girişimcilik eğitiminin amaçlarının, yerel ekonomilerin ve toplulukların ihtiyaçlarına göre ülkelerde değiştiğini vurgulamaktadır (74).

Girişimcilik eğitimi ile ilgili literatür taraması, bu alanın dünyadaki üniversitelerde ve okullarda büyüdüğünü açıkça göstermektedir. Çin'de, insanları kendi işlerini kurmaya teşvik etmek için hükümet politikalarını içeren girişimci bir kültürün oluşumu teşvik edilmektedir. ABD'de girişimcilik, ABD ekonomisinin büyümesi için kritik bir bileşen olarak kabul edilmiştir (75). Üniversitelerdeki işletme okulları, girişimciliği teşvik etme ve öğretme ihtiyacını giderek daha fazla kabul etmektedir (76,77). Bu durum, öğrenciler arasında girişimciliğe, artan ilgiyi de yansıtmaktadır. ABD’de kendi işini kurma ilgisi 1980’lerde zirve yaparken, 1990’larda düşüş yaşandı; ancak daha sonra yeniden büyümesi ile kendini göstermektedir (78).

ABD’de yapılan bir araştırmada girişimcilik eğitimi alan bireylerin; kendi işyerlerini kurmaya eğilimli, hevesli ve faaliyette oldukları işten zevk aldıkları ortaya çıkmıştır (79).

Girişimcilik eğitiminin önemi vurgulanırken, bir taraftan da akademik alandaki bilim adamları arasında sürekli tartışma konusu olmaktadır. Girişimcilerin işletmelerine başlayabilmeleri için eğitilmeleri gerekip gerekmediği tartışılmaktadır (80). Peter Drucker (1989), girişimciliğin şu anda ana eğitim sisteminin bir parçası olarak sahip olduğumuz diğer tüm disiplinler gibi bir disiplin olduğunu ve bunun öğretilebileceğini belirtmektedir (81). Miller (1987) ise, girişimciliğin bazı yönlerinin öğretilebileceğini, ancak başka yönlerin uygulama yoluyla öğrenilmesi gerektiğini ve kişinin kendi zihnine, kültürüne ve dünyadaki tüm algılarına dahil edildiğini belirtmektedir. Bu, özellikle üniversitelerin akademik kurumları için girişimciliğin tüm

yönlerini kapsayan kapsamlı bir müfredat tasarlaması zorunluluğunu meydana getirmektedir (82,83).

Girişimcilik eğitiminin temel amacı, tipik iş eğitiminden farklı olmalıdır. Bir işe girişmek, temelde bir işletmeyi yönetmekten farklı bir faaliyettir. Girişimcilik eğitimi işe girerken, müzakere, liderlik, yeni ürün geliştirme, yaratıcı düşünme ve teknolojik yeniliklere hakim olma gibi konularında beceri geliştirme kursları içermelidir. Bir anlamda girişimcilik eğitimi ile iş dünyasına hazırlanma ve öğrencilerin her alanda uygulayabilecekleri bir dizi yetenek kazandırılmasında rol oynamaktadır (84).

Schulte (2004), Vicens ve Grullón (2011) ve Wells (2014) gibi çeşitli bilim adamları, üniversitelerin öğrencileri doğru becerilerle donatarak girişimciliği teşvik etmede önemli bir rol oynayabileceğine inanmaktadırlar. Bilim adamları, üniversitelerin toplumu doğrudan etkileyen yenilikçilik, yaratıcılık, liderlik ve eleştirel düşünme için bir merkez olduğu konusunda hemfikirdirler. Bu nedenle, öğrencilerin bilinçli kararlar alabilmeleri için doğru eğitim türünü almalarını sağlamak zorunludur. Bu bilim adamları ayrıca, öğrencilere girişimciliğin pratik anlamını kavramalarına yardımcı olacak şekilde değerli eğitim sağlamak için üniversite-sanayi işbirliğini de kabul ederler. Özellikle Wells (2014), üniversitelerin ortakları ile işbirliği yaparak, üniversitelerin öğrencilerde ve toplumda inovasyon ve girişimci ruhu teşvik edebileceğine inanmaktadır. Öğrencilere müfredat dışı etkinlikler sunularak girişimcilik ve işletme kurma sanatı hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olunması gerektiğini savunurlar (85,86).

Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin girişimci olmalarını sağlamak için sunulan bir eğitim programıdır. Bu eğitim, öğrencileri küçük işletmelerin sahibi olmaları için ve girişimciliği teşvik etmek amacıyla verilmektedir (87). Girişimcilik eğitiminin programı, genel olarak öğrenciler için girişimcilik bilincini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu program girişimcilik hakkındaki kavram yanılgılarını giderme isteğinin altını çizer, böylece öğrenciler, girişimci olarak bir kariyeri takip etme konusunda bilinçli kararlar alabilmektedirler (88). Örneğin, öğrenci ve profesörlerin girişimciliği nasıl tanımladıklarını inceleyen bir çalışmada girişimcilik deneyimi az olan öğrencilerin, girişimciliği ya da ürünleri icat etmeye, işletmeleri kurmaya ya da kendi patronlarına odaklanmaya algıladıklarını tespit etmektedir. Bununla birlikte, profesörler ve deneyimli girişimciler, topluma değer katmaya odaklanan daha geniş bir girişimcilik

tanımına sahip olma eğilimindedirler. (yani, sürdürülebilir kar amacı gütmeyen kuruluşlar, yenilikçilik dağıtım veya üretim süreçleri, vb.) Öğrencilerin girişimcilik tanımını genişletmek, eğitim ihtiyacını doğurmaktadır (89,90).

GİRİŞİMCİLİK SÜRECİ

Girişimcilik süreci; ya yeni bir girişimi içeren bir süreç ya da var olan bir işletmede önemli katma değeri olan yeni bir şey yaratma sürecidir. Girişimcilerin yenilikçi ve değerli bir şey yaratma yetenekleri ile yeni fırsat bulması, değerlendirmesi ve geliştirmesi gerekir. Araştırmacılar girişimcilik süreçlerini farklı aşamalarda sıralamışlardır (91-93). Bu çalışmada, girişimcilik süreci beş farklı aşamaya ayrılacaktır:

1. Yeni fırsatların geliştirilmesi
2. Fırsatın değerlendirilmesi
3. Girişimcilik planının geliştirilmesi
4. Girişimde ihtiyaç duyulan kaynakların belirlenmesi ve sahip olunması
5. Yeni girişimcilik kuruluşunun yönetimi

Fırsatın Geliştirilmesi

“Tutkuyla yeni fırsatlar arayan ve her zaman iş yapma şeklindeki değişim ve bozulmalardan kar elde etme şansı arayan” girişimciler, başarılı olmak için bir iş fırsatını tanıyabilmelidirler.

Girişimciler bu fırsatları tanımak için bilgi ve uzmanlığa ihtiyaç duyarlar. Bilgi ve uzmanlık, eğitim geçmişiyle farkındalık veya sosyal sermayenin bir ürününden meydana gelmektedir (92). Girişimciler için yeni iş fırsatlarının belirlenmesinde deneyiminin önemini inceleyen, deneyimli girişimcilerin prototiplerinin daha net bir şekilde tanımlandığını, içerik bakımından daha zengin olduğunu, deneyimsiz girişimcilerin prototiplerinde ise daha çok yeni bir girişimin başlatılması ve yürütülmesiyle ilgili faktörler ve koşullarla ilgilendiğini bulmuştur (94).

Bazı yazarlar girişimciliği düşünmenin fırsat yaratma aracı üzerine odaklanmıştır. Timmons ve Spinelli, “girişimcilik sürecinin merkezinde yaratıcı ruh

olduğunu" belirtmiştir (95). Drucker da, inovasyonun girişimcilerin özel bir aracı olduğunu kabul etmiştir (96). Başarılı girişimciler, fikirlerin çaba sarf etmeden ulaşamayacağını anlayarak muazzam bir disiplinle fırsatları değerlendirirler. Sezgi, zengin yenilik üretmek için yeterli olmamaktadır (97).

Çoğu girişimci kendine has fırsat kataloğu oluşturmaktadır. Girişimciler, bu fırsat kataloğunu sık sık ziyaret eder, yalnızca uygun durumlarda uygun şekilde fırsatlarını faaliyete geçirmeye başlarlar. Başarılı girişimciler, mevcut tüm alternatifleri takip ederek, şirketleri için uygun yerde ve zamanda fırsatları değerlendirmeye alırlar (96).

Drucker (1985), girişimcilerin organize ve rasyonel yenilik geliştirdiklerini söylemektedir. Rasyonel inovasyonun "yedi yenilikçi fırsat kaynağını" incelemenin meyvesi olduğunu açıklamıştır. Drucker'a göre, ilk dört kaynak işletme içinde, son üç kaynak ise kuruluş dışındaki değişiklikleri içerir. Bu kaynaklar (95):

1. Beklenmeyen başarısızlık veya kriz olaylarında
2. Beklenen gerçeklik ile gerçek(doğru) gerçeklik arasındaki uyumsuzluk
3. Süreç ihtiyacına dayalı yenilikçilik
4. Endüstri veya pazar yapısındaki herkesi zarara uğratan değişiklikler
5. Demografi değişiklikleri
6. Algı, ruh hali ve anlamdaki dönüşümler
7. Hem bilimsel hem de bilimsel olmayan yeni bilgilerdir.

Fırsatın Değerlendirilmesi

Bir girişimci, iyi bir iş fırsatı olan bir fikir geliştirdikten sonra, pazar büyüklüğü, riskleri ve fırsatları değerlendirmelidir. Pazar güvenli olsa bile, diğer firmalardan teknoloji, sermaye, insan kaynakları, tedarikçi gibi rekabet eksikliği riskler olabilmektedir. Riskleri ve fırsatları değerlendirmek için farklı sistemler öneren araştırmacılar, pazarlama perspektifini karakterize etmede sadece başarılı girişimcileri incelemişlerdir (97).

Kotler ve Keller (2006), pazarlama karmasını, belirli bir zamanda bir pazar segmentine sunulan farklı ürün, fiyat, tanıtım ve dağıtım kombinasyonları olarak

tanımlamıştır. Pazar bölümleri, aynı ihtiyaç veya isteklere ve aynı satın alma kapasitesine sahip pazarın parçalarıdır. Pazarlama girişimciliği, girişimcilere rekabetçi ortamlarda başarılı olmalarını sağlamak için bir grup araç sunmaktadır. Pazarlama, ürünleri farklılaştırmak, farklı fikirleri çeşitli ürünlerle ilişkilendirmek için konumlandırma kullanmaktadır. Pazarlama araştırması, müşteri zevklerini ve tercihlerini bulmak için bir araçtır. Rakip analizi, rakiplerin güçlü ve zayıf yönlerini anlamak için kullanılan bir araçtır. Son olarak, pazarlama ortamının analizi ekonomik, teknik, sosyal ve politik eğilimleri izleyen bir araçtır (97,98).

Bazı yazarlar fırsatların değerlendirilmesinin sakin ve sistematik bir süreç olması gerektiğine inanmaktadırlar. Diğer yandan girişimcilik kararlarının kişisel karaktere bağlı olduğu fikrini destekleyenler de vardır. Bu araştırmacılar, risk alırken kişisel cesaretin temel olduğunu savunmaktadır. Karar vermede önemli olan bir başka husus, sonuçlara güvenmektir. Araştırmaların çoğu “yabancılarla iş ilişkilerini, iş için işlem maliyetlerini düşürmede ve ağ faaliyetlerini kolaylaştırmada, işin karmaşıklığının azaltılmasında güvenin temelde olumlu bir rolü olduğunu kabul etmektedir (99).

Girişimcilik Planının Geliştirilmesi

Girişimcilik planının, firmanın nasıl bir değer yaratacağını ve rakiplerine göre nasıl bir avantaj sağlayacağını açıkça göstermesi gerekmektedir. Şirketler, iki şekilde değer yaratırlar; nispeten düşük fiyatlarla özelliklere sahip ürünler veya hizmetler sunar veya benzeri görülmemiş bir malzeme ve kaynak kombinasyonuyla bir ürün veya hizmet üretirler. Avantaj yaratmak için bir firmanın kendini eşsiz ve değerli bir şey yapacak şekilde yapılandırması gerekmektedir (100).

Uygun stratejik planlamanın kurumun performansı ve uzun vadeli değeri üzerinde büyük etkisi vardır. Şirketler, girişimcilerin çok sayıda gizli stratejik sorunu keşfetmelerini sağlayan bir planlama yöntemi kullanarak, kârlılık ve uzun vadeli büyüme amacıyla birçok fırsat için kapıyı açmaktadırlar (101).

Bilgi teknolojisi, şirket stratejisine önemli, etkili ve rekabetçi bir avantaj sağlamaktadır. Etkili teknoloji, müşteriler, rakipler ve iş ortamının ekonomik ve sosyal koşulları hakkında bilgi sağlamaktadır (102). Tipik bir iş planı, girişimcinin misyonu ve vizyonu dahil olmak üzere önerilen girişimin kısa bir açıklamasını içermektedir. İş

planında, endüstrinin analizi pazarlama planını ve pazarlama hedeflerini belirlemektedir. Organizasyonel plan, birincil pozisyonların ve operasyonel planların ana profilini kapsamaktadır. Finansal plan risk değerlendirmelerinin bir yansımasını içermektedir (103).

Gerekli Kaynakların Belirlenmesi ve Kazanılması

İş planı çerçevesinde, girişimcinin kritik olan kaynakları sadece yardımcı olan kaynaklardan ayırması gerekmektedir. Bu kritik kaynaklar finansal, insani, teknik veya bilgi kaynakları olabilmektedir. Sosyal sermayesi yüksek girişimciler genellikle gerekli kaynakları bulma konusunda daha başarılı olmaktadırlar. Bir sonraki adım, kaynakları zamanında kazanmaktır. Girişimciler, her biri farklı beklenti ve gereksinime sahip olabilirler (104). Yeni girişim oluşturma sürecinde en zor sorunlardan biri finansman elde etmektir (92). Girişimciler bir firmayı genişlettiğinde, bu problemi çözmek genellikle kolaydır. Firmanın finansman gereksinimleri için finansman seçeneklerini iki türe ayırır: özkaynak finansmanı ve borç finansmanı. Özkaynak finansmanı, yatırımcıya şirketteki mülkiyet pozisyonunun bir kısmını sunmaktadır. Yatırımcı, sahip olunan işletmenin yüzdesine göre girişimin kârında ve varlıkların elden çıkarılmasında pay almaktadır. Borç finansmanı, girişimciyi, faiziyle ifade edilen bir ücretin yanı sıra ödünç alınan fonları geri ödemeye zorlamaktadır. Borç finansmanı aynı zamanda aile ve arkadaşlardan krediler, ticari bankalar ve devlet programları dahil olmak üzere çok çeşitli kaynaklar sunmaktadır (92,105).

Girişimci için en iyi finansal kaynak seçimi çeşitli faktörlere bağlıdır. Kaynak değerlendirmesi, ihtiyaç duyulan fon miktarını, zamanlamayı, fonların mevcudiyetini, ilgili maliyeti, geri dönüş süresini ve kaybedilen şirketin kontrol miktarını içermelidir (96). Başlangıç aşamasında, girişimciler, yönetimi kontrol altında tutmak ve stratejilerini başarılı bir şekilde uygulamak için mümkün olduğunca büyük bir mülkiyet pozisyonu tutmaya çalışmalıdırlar. Şirket büyümeyi rapor ettiğinde ve istikrarlı bir konum belirlediğinde, büyümek için yeni seçenekler ortaya çıkmaktadır. Franchising, ortak girişim ve birleşme, köklü bir şirket için iyi bir finansman seçeneğidir (92).

Hisrich ve ark. (2008) etkili bir girişimci ekip kurmada ve olumlu bir örgüt kültürü yaratmada dört strateji önermişlerdir. İlk olarak, girişimcilerin ihtiyaç duyduğu kültür, iş stratejisiyle eşleşmelidir. İkincisi, iş yeri, aşağıdan yukarıya iletişimi teşvik etmelidir. Üçüncüsü, kuruluşun lideri hızla karar verecek kadar esnek olmalıdır.

Dördüncüsü, girişimcilerin işe alım sürecine fazladan zaman ayırması gerekmektedir (92).

Yeni Girişimcilik Varlığının Yönetimi

Yeni bir girişimcilik projesi başladığında girişimciler istikrarlı bir aşamaya gelene kadar işletmeyi yönetmelidir. Firmanın dikkat edeceği nokta, girişimcinin stratejik niyetini takip etmektir. Bu yeni işletmenin başarısı, müşteri ihtiyaçlarına ve isteklerine, rekabet, pazar, teknoloji ve yeni organizasyondaki diğer avantajlara bağlıdır (92). Firmanın büyümesi, elverişli bir pazar ortamının varlığına bağlı olurken (97), başarılı yöneticiler sayesinde kuruluş içinde ve dışında ağlar oluşturması gerekmektedir (106).

Llano (2004) örgütsel liderlerin işletmeyi üç ana ilke kullanarak yönetmeleri gerektiğini savundu. Bunlar: istikrar, güven ve sabırdır. Llano, şirket açan insanların, bu ilkeleri edinmeleri durumunda firmaların sonraki aşamalarında iyi bir lider olabileceğine inanıyordu (107).

Organizasyonu yönetmek liderlik yetenekleri gerektirir. Her girişimcinin kişisel bir liderlik tarzı vardır; bununla birlikte, bilim adamları liderlik etkinliğindeki anahtar kelimenin “uyarlanabilirlik” olduğuna karar vermişlerdir (108). Marković (2008) gelecekteki başarılı şirketlerin kendilerini ve tüm organizasyonun potansiyelini, hızla değişen küresel iş ortamına adapte etmeye yetecek kadar liderleri olan şirketler olacağını öngörmektedir (109).

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı İstanbul ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkileri incelemektir.

Girişimcilik ile ilgili birçok çalışma yapılmış olsa da yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi olup olmadığını inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle gerçekleştirilen bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde faaliyet gösteren ve bünyesinde sağlık yönetimi bölümünü bulunduran 22 kamu ve vakıf üniversitede, lisans eğitimi alan 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. İstanbul ilinde sağlık yönetimi bulunduran üniversiteler, Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. İstanbul ilinde sağlık yönetimi bulunduran üniversiteler

1	ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ /Uygulamalı Bilimler Fakültesi/Sağlık Yönetimi
2	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
3	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi
4	BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
5	BİRUNİ ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
6	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi
7	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
8	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
9	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi
10	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi
11	İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
12	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Yüksekokulu/Sağlık Yönetimi
13	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
14	İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
15	İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ /İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi/Sağlık Yönetimi
16	NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ /İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi/Sağlık Yönetimi
17	OKAN ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
18	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
19	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ/Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
20	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
21	MARMARA ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi
22	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ /Sağlık Bilimleri Fakültesi/Sağlık Yönetimi

İstanbul'da faaliyet gösteren üniversitelerde yer alan sağlık yönetimi lisans programına kayıtlı 3932 öğrenci bulunmaktadır. Örneklemin evreni temsil edebilmesi

için en az 351 öğrenciye anket uygulanması esas alınmıştır. Örneklem büyüklüğü aşağıdaki formülden yararlanılarak hesaplanmıştır.

N = Evren

n = Örneklem sayısı

p= Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülme sıklığı (0,50 alınmıştır) q = Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülmeme sıklığı (1-p)

Z = Güven düzeyine göre standart değer (normal dağılım tablolarından bulunur %95 için 1,96)

t = Göz yumulabilir yanılgı (0,05 alınmıştır)

$$n = \frac{N*p * q*Z^2}{[(N-1)* t^2]+ p*q*Z^2}$$

$$n = \frac{3932*0,5* 0,5*(1,96)^2}{[(3932-1)*0,05^2]+ 0,5*0,5*(1,96)^2}$$

$$n = \frac{3776,2928}{10,7879}$$

n=350,0489

n**≈351**

Araştırmaya katılması gereken sağlık yönetimi öğrencileri ile katılan öğrencilerin dağılımı sınıf bazında Tablo 3'te yer almaktadır. 1. sınıf öğrencilerine yapılması gereken anket sayısı 88, 2. sınıf öğrencilerine yapılması gereken anket sayısı 91, 3. Sınıf öğrencilerine yapılması gereken anket sayısı 95, 4. Sınıf öğrencilerine yapılması gereken anket sayısı 77' dir.

Tablo 3. Araştırmaya katılması gereken sağlık yönetimi öğrencileri ile katılan öğrencilerin dağılımı

Sağlık Yönetimi Bölümü	Öğrenci Sayısı	Yapılması Gereken Asgari Anket Sayısı	Yapılan Anket Sayısı
1. Sınıf	973	88	115
2. Sınıf	1023	91	124
3. Sınıf	1084	95	133
4.Sınıf	852	77	105
Toplam	3932	351	477

Araştırmaya katılması gereken asgari öğrenci sayısı 351'dir. Araştırmaya 115 birinci sınıf, 124 ikinci sınıf, 133 üçüncü sınıf ve 105 dördüncü sınıf öğrenci olmak üzere toplamda 477 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılanlara ait demografik bulgular Tablo 5'te gösterilmektedir.

Çalışmanın örneklem seçiminde, tabakalı rastgele örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Örneklem miktarları %5 hata payı ve %95 güven aralığında hesaplanmıştır.

ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI

Öğrencilerin tamamına zaman ve ekonomik kısıtlıklar sebebiyle ulaşmak mümkün olmayacağından online anket yapılmıştır. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bulunan sağlık yönetimi öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Verilerin genel analizlerini yapmak adına SPSS 24.0 kullanılmıştır. Analizde tanımlayıcı istatistikler, sıklık ve yüzdelik tablolar sunulmuştur. Taraflar arasında farklılıkların bulunup bulunmadığı ve bu farkın anlamlı olup olmadığı İstatistiki Anlamlılık Testleri (T testi, Anova Testi, dağılım normal olmaması durumunda Mann

Whitney U ve Kruskal Wallis testi) ile irdelenmiştir. Sonuçlar raporlanıp, gösterim şekilleri ile (tablo, grafik) tartışılmıştır. Anlamlılık sınırı $p<0.05$ olarak alınmıştır.

Araştırmada veri toplamak için, nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde araştırmaya katılan öğrencilere cinsiyet, sınıf, girişimcilik dersi alma durumu, lisans eğitimi sürecinde çalışıp çalışmadıkları, mezun olduktan sonra yapmak istedikleri, ailelerinin yönlendirmeleri, aileden birinin işyeri sahibi olup olmama durumu, kimseyle paylaşmadıkları iş fikirlerinin olup olmaması ve kendilerini girişimci kişiliğe sahip hissedip hissetmedikleri sorulmuştur.

Anketin ikinci bölümde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek için Girişimcilik Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Üçüncü bölümde ise öğrencilerin yaratıcı kişiliklerini ölçmek için Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır. Demografik değişkenler 9, Girişimcilik Eğilimi Ölçeği 36, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği 17 soru olmak üzere toplam 62 soru bulunmaktadır (Anket formu Ek-1).

Araştırma modelinde bağımlı ve bağımsız olmak üzere iki temel değişken vardır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri; sağlık yönetimi okuyan öğrencilerin girişimcilik eğilimi bağımsız değişkenleri ise; sağlık yönetimi okuyan öğrencilerin yaratıcı kişilik özellikleri ve alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma durumları oluşturmaktadır.

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği

Yılmaz ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen girişimcilik eğilimi ölçeği kullanılmıştır. Yılmaz ve Sümbül ölçek formunun maddelerini hazırlamadan önce lisans düzeyinde 90 öğrenciye girişimcilik ile ilgili kompozisyon yazdırmıştır. Yılmaz ve Sümbül, bu kompozisyonlardan elde ettiği fikir, duygu ve düşünceleri cümle haline getirmiş ve buna ek olarak literatür taraması yapmışlardır. Bu aşamalardan sonra 43 maddelik ön form hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formun madde sayısı uzman görüşleri alınarak 36'ya düşürülmüştür. Geliştirilen anket formu katılımcılara uygulandıktan sonra elde edilen verilere Cronbach Alfa güvenirlik analizleri ile faktör analizi (geçerlik analizi) yapılmıştır. Araştırmacıların yaptığı faktör analizi sonucunda tüm maddeler tek boyutta toplanmıştır. Ölçeğin bu tek faktörde açıklanan toplam varyansı %47,3 ve anket formunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise 0,90 olarak bulunmuştur (110).

5’li likert tipi ölçekte 1 kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 kararsızım, 4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılmıyorum’u ifade etmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alpha katsayısı kullanılmış ve Tablo 5’te gösterilmiştir. Girişimcilik Eğilimi Ölçeğinin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,938 olarak hesaplanmıştır.

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği

Qian ve ark. (2010) tarafından tasarlanan, Şahin ve Danışman (2017) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak son şekline getirilen 17 (on yedi) ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Qian ve arkadaşlarının hazırlamış olduğu 130 maddeden mantıksal olarak tutarlı ve madde korelasyonları en yüksek 72 maddeden Çince bir soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzu Türk örneklem grubuna veri toplamak amacıyla Qian tarafından gönderilmiştir (111,112).

Türkiye’de 2016-2017 eğitim-öğretim yılında yedi farklı ilde (Samsun, Zonguldak, Tokat, Kütahya, Eskişehir, Düzce, Sakarya) lise ve üniversitede okuyan öğrencilere çalışma yapılmıştır. Ankete katılan öğrenciler gönüllülük esasına dayanmış ve kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçilen öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Yapılan anket çalışması sonucunda toplamda 2061 öğrenciden veri toplanmıştır. Veri giriş öncesinde, eksik, hatalı ve özensiz doldurulan, veri girişinden sonra ise uç değer olduğu tespit edilen 291 ölçme aracı ayıklanmış, kalan 1770 öğrenciden elde edilen veriler ile analizler değerlendirilmiştir.

Analizlerde, faktörel yük değerleri 0.30’dan az olan veya birden fazla faktör altında yer alan ve faktör yük değer farkı 0.10 ve daha az olan maddeler tek tek elenerek analizler yinelenmiştir. Analizler esnasında elli beş döndürme işlemi sonucunda en basit boyutlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak, on yedi ifadeden oluşan dört faktörlü bir ölçek oluşturulmuştur (112).

Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği; amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma olarak dört alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik değerlerinin belirlenmesi için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Söz konusu katsayısı ölçek toplamı 0.67’dir. Alt ölçeklerden amaç yönelimlilik için iç tutarlılık katsayısı 0.65, içsel motivasyon için 0.60, kendine güven ile risk alma için 0.64 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayısı 0.60–0.67 aralığında değişmektedir.

Ölçek formunda madde numarası 1,2,3,4,5,11,12 ve 13 olan maddeler ters maddelerdir (112).

5'li likert tipi ölçekte 1 kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 kararsızım, 4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılmıyorum'u ifade etmektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Tablo 4'te Girişimcilik Eğilimi ve Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeklerinin güvenilirlik değerleri gösterilmiştir.

Tablo 4. Girişimcilik eğilimi ve yaratıcı kişilik özellikleri ölçeklerinin güvenilirlik değerleri

Ölçek	Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı	Alpha (Cronbach) Katsayısı	Genel Cronbach Katsayısı
Girişimcilik Eğilimi Ölçeği	Girişimcilik Eğilimi	36	0,938	0,938
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	Amaç Yönelimlilik	5	0,772	0,804
	İçsel Motivasyon	5	0,773	
	Kendine Güven	3	0,749	
	Risk Alma	4	0,72	

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeğinin toplam güvenilirlik katsayısı 0,804 bulunmuştur. Dört alt boyutun kendi içlerinde hesaplanan güvenirlik katsayıları; amaç yönelimlilik 0,772, içsel motivasyon 0,773, kendine güven 0,749, risk alma 0,72 olarak bulunmuştur. Girişimcilik eğilimi ölçeğinin Cronbach Katsayısı değeri 0,938 olarak bulunmuştur.

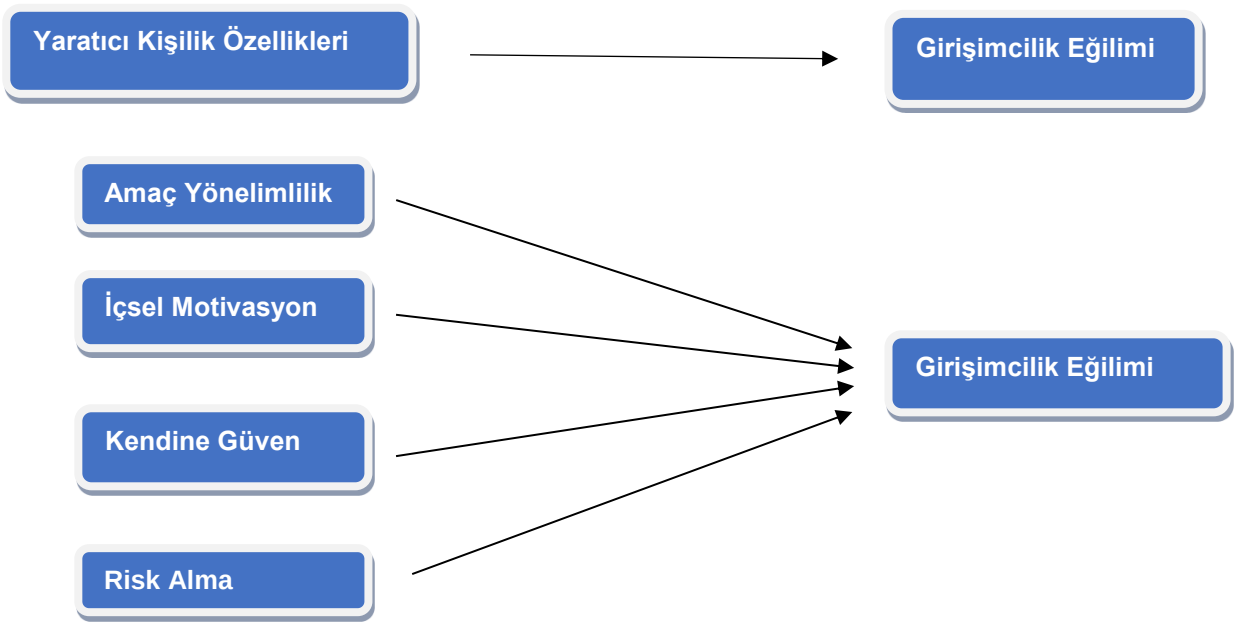
Hipotezler

H_0: Sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi yoktur.

H_1: Sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi vardır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli oluşturulabilmesi için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda Sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisini inceleyerek boyutlarıyla birlikte model oluşturulmuştur. Model Şekil 5'teki gibidir:

Şekil 5. Yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi modeli

BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde öğrencilerin demografik bilgileri, normallik analizi, T- testi, Anova testi, Ki-Kare, korelasyon ve regresyon analizi bulunmaktadır. Örnekleme ait demografik bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Örnekleme ait demografik bulgular

Demografik değişken		N (sıklık)	%
Cinsiyet	Kadın	267	56
	Erkek	210	44
Sınıf	1. Sınıf	115	24,1
	2. Sınıf	124	26
	3. Sınıf	133	27,9
	4. Sınıf	105	22
Girişimcilik dersi aldınız mı?	Evet	215	45,1
	Hayır	262	54,9
Lisans eğitiminiz süresince bir işte çalıştınız mı?/çalışıyor musunuz?	Evet	166	34,8
	Hayır	311	65,2
Mezun olduktan sonra;	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	19,5
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	39,8
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	40,7

Tablo 5. (devam) Örnekleme ait demografik bulgular

Ailem beni .....için yönlendirmektedir	Memur olmam	315	66
	Özel şirkette çalışmam	69	14,5
	Kendi işimi yapmam	93	19,5
Ailenizde herhangi bir işyeri sahibi olan var mı?	Evet	162	34
	Hayır	315	66
Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?	Evet	209	43,8
	Hayır	102	21,4
	Olmasını İsterdim	166	34,8
Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?	Evet	335	70,2
	Hayır	142	29,8

Ankete katılan öğrencilerin demografik verilerine bakıldığında toplam 477 kişinin %56'sını kadınlar, %44'ünü de erkekler oluşturmaktadır.

Sınıf açısından değerlendirildiğinde araştırmaya katılanların %24,1'ini birinci sınıflar, %26'sını ikinci sınıflar, %27,9'unu üçüncü sınıflar, %22'sini ise dördüncü sınıflar oluşturmaktadır

Bu verilere göre öğrencilerin %45,1'i girişimcilik dersi almışken %54,9'u girişimcilik dersi almamıştır.

Öğrencilerin lisans eğitimi sürecinde bir yerde çalışma durumuna göre bakıldığında çalışanlar %34,8'lik paya sahipken çalışmayanlar %65,2'lik dilimi oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden mezun olduktan sonra özel bir firmada çalışmak isteyenler %40,7'yi, kamu personeli olmak isteyenler %39,8'i ve kendi işini yapmak isteyenleri ise %19,5'i oluşturmaktadır.

Öğrencilerin ailelerinin yönlendirme durumlarına göre bakıldığında %66'sının ailesi memur olmasını istemektedir. Öğrencinin kendi işini kurması için yönlendiren ailelerin %19,5 iken özel şirkette çalışmasını isteyen aile ise %14,5'tir.

Katılımcılardan %34'ünün ailesine ait bir iş yeri bulunurken %66'sının ailesinin herhangi bir iş yeri bulunmamaktadır.

Öğrencilerin kimseyle paylaşmadıkları iş fikrine göre bakıldığında %43,8'i bu soruya evet yanıtını vermiştir.%21,4'ünün herhangi bir iş fikri yokken %34,8'i ise kimseyle paylaşmadığı bir iş fikrinin olmasını istemektedir.

Ankete katılanlardan %70,2'si kendisini girişimci bir kişiliğe sahip görüyorken %29,8'i ise girişimci kişiliğe sahip olmadığını düşünmektedir.

Betimleyici İstatistikler ve Normallik Testi

Araştırma verilerini analiz etmek için parametrik ya da non-parametrik testler uygulanır. Hangi testleri uygulayacağına normallik testi sonuçlarına göre karar verilir. Veriler normal dağılıma uyuyorsa parametrik testler, normal dağılıma uymuyorsa non-parametrik testler uygulanır. Araştırma verilerin normallik dağılımının belirlenebilmesi için Basıklık (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis) değerleri incelenmiştir. Bu değerlerin –2 ile +2 arasında olması araştırma verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir (113).

Tablo 6' da görüldüğü üzere tüm değişkenlerin Basıklık (Skewness) değerleri -1,256 ile -0,253; Çarpıklık (Kurtosis) değerleri ise -0,200 ile 1,381 aralığında değişmektedir. Elde edilen sonuçlara göre veriler normal dağılıma uygun olup, araştırma verilerini analiz etmek için parametrik testler uygulanacaktır (113).

Tablo 6. Ölçek ve alt boyutlarının ortalama, standart sapma, basıklık çarpıklık değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	N	Ortalama	Std.Sapma	Basıklık	Çarpıklık
Amaç Yönelimlilik	477	3,738	0,984	-0,990	0,973
İçsel Motivasyon	477	4,194	0,804	-1,036	1,062
Kendine Güven	477	3,680	1,096	-0,790	-0,200
Risk Alma	477	4,063	0,926	-1,256	1,381
Yaratıcı Kişilik Özellikleri	477	3,985	0,925	-0,762	0,581
Girişimcilik Eğilimi	477	3,893	0,883	-0,253	-0,174

Tablo 7'deki değerler incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından amaç yönelimlilik, içsel motivasyon ve risk alma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Cinsiyet değişkeni ile yaratıcı kişilik alt boyutlarından olan kendine güven (p=0,001) puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık vardır (p<0,05). Ayrıca cinsiyet değişkeni ile girişimcilik eğilimi (p=0,020) puan ortalamaları arasında da anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Erkeklerin girişimcilik eğilimi ortalaması daha yüksek çıkması kendi işyerlerini kurma (Tablo 16) isteklerinin yüksek olması ve kendine güvenlerinden kaynaklarını düşünebiliriz.

Tablo 7. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Amaç Yönelimlilik	Kadın	267	3,729	0,703	-0,328	0,743
	Erkek	210	3,751	0,729		
İçsel Motivasyon	Kadın	267	4,209	0,569	0,644	0,520
	Erkek	210	4,174	0,603		
Kendine Güven	Kadın	267	3,522	0,904	-4,423	**0,001**
	Erkek	210	3,881	0,849		
Risk Alma	Kadın	267	4,052	0,675	-0,395	0,693
	Erkek	210	4,077	0,697		
Yaratıcı Kişilik	Kadın	267	3,910	0,443	-1,529	0,127
	Erkek	210	3,975	0,489		
Girişimcilik Eğilimi	Kadın	267	3,845	0,523	-2,335	**0,020**
	Erkek	210	3,952	0,462		

Tablo 8'deki değerler incelendiğinde girişimcilik dersi alma değişkeni ile yaratıcı kişilik puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı

tespit edilmiştir (p>0,05). Girişimcilik dersi alma değişkeni ile girişimcilik eğilimi (p=0,001) puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,99 olup girişimcilik dersi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,80'dir. Girişimcilik dersinin öğrencilerin girişimcilik eğilimini arttırmada olumlu etkiye sahip olduğunu düşünebiliriz.

Tablo 8. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının girişimcilik dersi alma durumuna göre t testi sonuçları

	Girişimcilik dersi aldınız mı?	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Amaç Yönelimlilik	Evet	215	3,752	0,761	-0,457	0,648
	Hayır	262	3,722	0,674		
İçsel Motivasyon	Evet	215	4,226	0,610	1,097	0,273
	Hayır	262	4,167	0,561		
Kendine Güven	Evet	215	3,681	0,924	-0,019	0,985
	Hayır	262	3,679	0,876		
Risk Alma	Evet	215	4,083	0,695	0,553	0,58
	Hayır	262	4,048	0,676		
Yaratıcı Kişilik	Evet	215	3,948	0,484	0,383	0,702
	Hayır	262	3,931	0,448		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	215	3,996	0,493	4,173	**0,001**
	Hayır	262	3,807	0,489		

Tablo 9'daki değerler incelendiğinde lisans eğitimi süresince çalışma değişkeni ile yaratıcı kişilik puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık

olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Lisans eğitimi süresince çalışma değişkeni ile girişimcilik eğilimi (p=0,007) puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Lisans eğitimi süresince çalışman öğrencilerin girişimcilik eğilimi ortalaması 3,97 olup lisans eğitimi süresince çalışmayan öğrencilerin girişimcilik eğilimi ortalaması 3,84'dür. Anket sonucuna göre öğrencilerin bir işte çalışmış veya alışıyor olması girişimcilik eğilimini arttırmakta olduğu düşünebiliriz.

Tablo 9. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının lisans eğitimi sürecinde çalışma durumuna göre t testi sonuçları

	Lisans eğitiminiz süresince bir işte çalıştınız mı?/çalışıyor musunuz?	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Amaç Yönelimlilik	Evet	166	3,7157	0,71732	-0,507	0,612
	Hayır	311	3,7505	0,71264		
İçsel Motivasyon	Evet	166	4,2036	0,63569	0,271	0,787
	Hayır	311	4,1884	0,55474		
Kendine Güven	Evet	166	3,6627	0,91231	-0,307	0,759
	Hayır	311	3,6892	0,89033		
Risk Alma	Evet	166	4,1024	0,68262	0,91	0,364
	Hayır	311	4,0426	0,6848		
Yaratıcı Kişilik	Evet	166	3,9408	0,45331	0,081	0,936
	Hayır	311	3,9372	0,47106		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	166	3,9771	0,47965	2,731	**0,007**
	Hayır	311	3,8469	0,50431		

Tablo 10'daki değerler incelendiğinde ailede işyeri olma durumu değişkeni ile yaratıcı kişilik puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Ailede işyeri olma durumu değişkeni ile girişimcilik eğilimi (p=0,001) puan ortalaması arasında da anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Ailesinde işyeri olan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,99 olup, ailesinde işyeri olmayan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,84'dür. Sonuç olarak bir işte çalışmak girişimcilik eğilimini arttırmaktadır. Öğrencilerin işte çalışırken yapmış oldukları gözlemler ile iş kurmanın düşünüldüğü kadar zor olmadığını, kendisinin de bunu başarabileceğini hatta yenilikler katabileceğini düşünerek, vizyonunun büyüdüğü, riskleri göze alabildiği, olgulara farklı açılardan bakabildiğini düşünebiliriz.

Tablo 10. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının ailede işyeri olma durumuna göre t testi sonuçlar

	Ailenizde herhangi bir işyeri sahibi olan var mı?	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Amaç Yönelimlilik	Evet	162	3,714	0,743	-0,543	0,587
	Hayır	315	3,751	0,699		
İçsel Motivasyon	Evet	162	4,259	0,593	1,763	0,079
	Hayır	315	4,160	0,577		
Kendine Güven	Evet	162	3,689	0,878	0,163	0,87
	Hayır	315	3,675	0,908		
Risk Alma	Evet	162	4,099	0,651	0,809	0,419
	Hayır	315	4,045	0,701		
Yaratıcı Kişilik	Evet	162	3,960	0,477	0,74	0,46
	Hayır	315	3,927	0,458		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	162	3,994	0,504	3,23	**0,001**
	Hayır	315	3,840	0,490		

Tablo 11'deki değerler incelendiğinde sağlık yönetimi öğrencilerin girişimci kişiliğe sahip olma düşünceleri değişkeni ile yaratıcı kişilik puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır (p<0,001). Öğrencilerin girişimciliğe sahip olma düşünceleri değişkeni ile yaratıcı kişiliğin alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma puanları ortalaması arasında da anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Öğrencilerin girişimciliğe sahip olma düşünceleri değişkeni ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,001). Kendisinin girişimci olduğunu düşünen öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 4,03 olup, girişimci olmadığını düşünen öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması ise 3,55'tir. Sağlık yönetimi öğrencileri girişimci kişiliğe sahip olup olmama durumlarının yani kendi yeteneklerinin bilincinde olduğu düşünebiliriz.

Tablo 11. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesine göre t testi sonuçları

	Kendinizi girişimci kişiliğe sahip görüyor musunuz?	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Amaç Yönelimlilik	Evet	335	3,797	0,709	2,776	**0,006**
	Hayır	142	3,600	0,708		
İçsel Motivasyon	Evet	335	4,264	0,594	4,1	**0,001**
	Hayır	142	4,028	0,524		
Kendine Güven	Evet	335	3,809	0,855	4,941	**0,001**
	Hayır	142	3,376	0,923		
Risk Alma	Evet	335	4,131	0,668	3,33	**0,001**
	Hayır	142	3,905	0,697		
Yaratıcı Kişilik	Evet	335	4,015	0,450	5,702	**0,001**
	Hayır	142	3,758	0,449		
Girişimcilik Eğilimi	Evet	335	4,037	0,439	10,849	**0,001**
	Hayır	142	3,551	0,466		

Tablo 12'de yapılan anova testi sonucu sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımları ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından amaç yönelimlilik, kendine güven ve risk alma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımları değişkeni ile içsel motivasyon puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Pos HocTukey testi sonucu 1. Sınıflar ile 2. Sınıflar arasında ortalamaların anlamlı derece farklılaştığı ve 1.sınıfın içsel motivasyon ortalaması 2.sınıfa göre anlamlı derece yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer grupların birbiri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Öğrenciler henüz birinci sınıfta iken hastanede idari birimlerde, müdür ve müdür yardımcısı olarak çalışacağını düşünmesi içsel motivasyonu arttırdığını, ikinci sınıfta iken hastanenin kamu atamasının olmadığını, hastanede müdür veya müdür yardımcısı olmak için uzun uğraşlar gerektirdiğini düşünmesi içsel motivasyonunu düşürdüğü, üçüncü ve dördüncü sınıftan itibaren farklı iş kolları, ailenin güdülemesi ile yükseldiğini düşünebiliriz.

Yapılan anova testi sonucu sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımları ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 12. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının sınıfa göre anova testi sonuçları

	Sınıf	N	Ortalama	Std.Sapma	F	P
Amaç Yönelimlilik	1. Sınıf	115	3,8104	0,69879	1,387	0,246
	2. Sınıf	124	3,7145	0,73437		
	3. Sınıf	133	3,6496	0,75052		
	4. Sınıf	105	3,8	0,65044		
İçsel Motivasyon	1. Sınıf*	115	4,3217	0,55674	2,96	**0,032**
	2. Sınıf	124	4,1097	0,62227		
	3. Sınıf	133	4,1534	0,5559		
	4. Sınıf	105	4,2038	0,58308		

Tablo 12. (devam) Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının sınıfa göre anova testi sonuçları

Kendine Güven	1. Sınıf	115	3,7014	0,86785	0,044	0,988
	2. Sınıf	124	3,6855	0,9431		
	3. Sınıf	133	3,6717	0,80819		
	4. Sınıf	105	3,6603	0,98816		
Risk Alma	1. Sınıf	115	4,0783	0,73922	1,17	0,321
	2. Sınıf	124	4,1391	0,6402		
	3. Sınıf	133	4,0526	0,64407		
	4. Sınıf	105	3,9714	0,7175		
Yaratıcı Kişilik	1. Sınıf	115	4,0046	0,45097	1,175	0,319
	2. Sınıf	124	3,9255	0,46609		
	3. Sınıf	133	3,8965	0,46023		
	4. Sınıf	105	3,9345	0,4811		
Girişimcilik Eğilimi	1. Sınıf	115	3,9089	0,55086	1,699	0,166
	2. Sınıf	124	3,9227	0,48273		
	3. Sınıf	133	3,8112	0,48806		
	4. Sınıf	105	3,9405	0,46692		

Tablo 13'te yapılan anova testi sonucuna göre sağlık yönetimi öğrencilerinin mezun olduktan sonraki tercihleri değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından amaç yönelimlilik, içsel motivasyon ve kendine güven puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sağlık yönetimi öğrencilerinin mezun olduktan sonraki tercihleri değişkeni ile risk alma puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Pos Hoc Tukey testi sonucu kendi işimde çalışmak istiyorum ile kamu personeli olmak istiyorum arasında ortalamaların anlamlı derece farklılaştığı

ve kendi işinde çalışmak isteyen öğrencilerin risk alma ortalaması kamu personeli olmak isteyen öğrencilere göre anlamlı derece yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer grupların birbiri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin mezun olduktan sonraki tercihleri değişkeni ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının mezun olduktan sonra alan tercihine göre anova testi sonuçları

	Mezun olduktan sonra…	N	Ortalama	Std.Sapma	F	p
Amaç Yönelimlilik	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	3,794	0,708	1,041	0,354
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	3,768	0,708		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	3,682	0,722		
İçsel Motivasyon	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	4,228	0,538	0,209	0,812
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	4,181	0,600		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	4,190	0,590		
Kendine Güven	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	3,857	0,843	2,256	0,106
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	3,633	0,916		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	3,641	0,898		

Tablo 13. (devam) Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının mezun olduktan sonra alan tercihine göre anova testi sonuçları

Risk Alma	Kendi işimde çalışmak istiyorum*	93	4,258	0,522	6,313	**0,002**
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	3,955	0,743		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	4,076	0,674		
Yaratıcı Kişilik	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	4,042	0,393	2,890	0,057
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	3,910	0,494		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	3,917	0,461		
Girişimcilik Eğilimi	Kendi işimde çalışmak istiyorum	93	3,983	0,500	2,254	0,106
	Kamu personeli olmak istiyorum	190	3,850	0,502		
	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	194	3,890	0,493		

Tablo 14'teki anova testi sonucuna göre sağlık yönetimi öğrenci ailelerinin yönlendirdikleri sektör değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutları puan ortalamaları arasında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Sağlık yönetimi öğrenci ailelerinin yönlendirdikleri sektör ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olmadığı da tespit edilmiştir. Aile yönlendirmeleri girişimcilik eğilimi üzerinde bir etkisi yok iken ailede iş yeri bulunma durumu öğrencinin girişimcilik eğilimi üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Bu durumda öğrenciler sözlü

yönlendirmelerden değil de aile tarafından yaşanan uygulamalardan etkilendiğini söyleyebiliriz.

Tablo 14. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının aile yönlendirmelerine göre anova testi sonuçları

	Ailem beni ..... için yönlendirmektedir	N	Ortalama	Std.Sapma	F	p
Amaç Yönelimlilik	Memur olmam	315	3,787	0,665	1,501	0,224
	Özel şirkette çalışmam	69	3,638	0,820		
	Kendi işimi yapmam	93	3,650	0,779		
İçsel Motivasyon	Memur olmam	315	4,204	0,584	2,140	0,119
	Özel şirkette çalışmam	69	4,096	0,545		
	Kendi işimi yapmam	93	4,232	0,608		
Kendine Güven	Memur olmam	315	3,658	0,914	1,225	0,295
	Özel şirkette çalışmam	69	3,667	0,945		
	Kendi işimi yapmam	93	3,763	0,804		
Risk Alma	Memur olmam	315	4,075	0,682	0,502	0,606
	Özel şirkette çalışmam	69	3,957	0,694		
	Kendi işimi yapmam	93	4,105	0,682		
Yaratıcı Kişilik	Memur olmam	315	3,954	0,453	1,056	0,349
	Özel şirkette çalışmam	69	3,853	0,488		
	Kendi işimi yapmam	93	3,948	0,483		
Girişimcilik Eğilimi	Memur olmam	315	3,876	0,508	1,390	0,250
	Özel şirkette çalışmam	69	3,861	0,432		
	Kendi işimi yapmam	93	3,972	0,511		

Tablo 15'teki anova testi sonucuna göre sağlık yönetimi öğrencilerinin iş fikirlerine sahip olma durumları değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından risk alma puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Pos HocTukey testi sonucu iş fikrine sahibim diyen öğrencilerin yaratıcı kişilik özellikleri puanı ortalaması iş fikrine sahip değilim ve iş fikrine sahip olmak isterim diyen öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. Aynı şekilde iş fikrine sahibim diyen öğrencilerin risk alma puan ortalamaları iş fikrine sahip değilim ve iş fikrine sahip olmak isterdim diyen öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin iş fikrine sahip olma değişkeni ile yaratıcı kişilik alt boyutlarından amaç yönelimlilik, ve kendine güven puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin iş fikrine sahip olma değişkeni ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Pos HocTukey testi sonucu iş fikrine sahibim diyen öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalamaları iş fikrine sahip değilim ve iş fikrine sahip olmak isterdim diyen öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir.

İş fikrine sahip olan öğrencilerin, iş kurma risklerinin, inatçı, inovatif fikirlerin ve girişimci bir kişiliğe sahip olması gerektiğinin bilgisine sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 15. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının iş fikrine göre anova testi sonuçları

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?	N	Ortalama	Std.Sapma	F	p
Amaç Yönelimlilik	Evet	209	3,770	0,765	0,396	0,673
	Hayır	102	3,726	0,653		
	Olmasını İsterdim	166	3,706	0,684		

Tablo 15. (devam) Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının iş fikrine göre anova testi sonuçları

İçsel Motivasyon	Evet*	209	4,270	0,572	3,369	**0,035**
	Hayır	102	4,161	0,566		
	Olmasını İsterdim	166	4,118	0,600		
Kendine Güven	Evet	209	3,762	0,907	1,574	0,208
	Hayır	102	3,618	0,940		
	Olmasını İsterdim	166	3,615	0,854		
Risk Alma	Evet*	209	4,163	0,660	4,688	**0,01**
	Hayır	102	4,049	0,636		
	Olmasını İsterdim	166	3,947	0,726		
Yaratıcı Kişilik	Evet*	209	4,008	0,490	4,522	**0,011**
	Hayır	102	3,911	0,421		
	Olmasını İsterdim	166	3,868	0,447		
Girişimcilik Eğilimi	Evet*	209	4,020	0,476	12,831	**0,001**
	Hayır	102	3,784	0,466		
	Olmasını İsterdim	166	3,798	0,513		

Tablo 16'da sağlık yönetimi öğrencilerinin cinsiyeti ile mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri alan ile anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kendi işlerinde çalışma istediği kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Tablo 7'de erkek öğrencilerin kendine güven ve girişimcilik eğilimi puan ortalaması kadın öğrencilere göre yüksek olması yapılan ki kare testini destekler niteliktedir.

Tablo 16. Cinsiyet ile mezun olduktan sonra alan tercihi arasında Ki-Kare analizi

	Mezun olduktan sonra;						
Cinsiyet	Kendi işimde çalışmak istiyorum	Kamu personeli olmak istiyorum	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	Toplam	X^2	sd	p
Kadın	40	117	110	267	8,806	2	**0,012**
	15%	43,8%	41,2%	100%			
Erkek	53	73	84	210			
	25,20%	34,80%	40%	100,00%			
Toplam	93	190	194	477			
	19,5%	39,8%	40,7%	100%			

Tablo 17'de sağlık yönetimi öğrencilerinin cinsiyeti ile ailelerinin yönlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Sağlık yönetimi öğrencilerinin aileleri, çocuklarının cinsiyetine göre çalışma alanlarına yönlendirmelerinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 17. Cinsiyet ile aile yönlendirmeleri arasında Ki-Kare analizi

	Ailem beni .....için yönlendirmektedir						
Cinsiyet	Memur olmam	Özel şirkette çalışmam	Kendi işimi yapmam	Toplam	X^2	sd	p
Kadın	179	37	51	267	0,296	2	0,862
	67,0%	13,9%	19,1%	100%			
Erkek	136	32	42	210			
	64,8%	15,2%	20,0%	100%			
Toplam	315	69	93	477			
	66,0%	14,5%	19,5%	100%			

Tablo 18'de sağlık yönetimi öğrencilerinin cinsiyeti ile kimseyle paylaşmadıkları iş fikirlerinin bulunması arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerinin kadın öğrencilere göre iş fikrine sahip olmaları ve iş fikirlerinin olmasını istemeleri daha yüksektir. Erkek öğrencilerinin girişimcilik ve yaratıcı kişilik özellikleri puan ortalamasının yüksek olması destekler niteliktedir.

Tablo 18. Cinsiyet ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?						
Cinsiyet	Evet	Hayır	Olmasını İsterdim	Toplam	X^2	sd	p
Kadın	97	66	104	267	13,914	2	0,001
	36,30%	24,70%	39,00%	100,00%			
Erkek	112	36	62	210			
	53,30%	17,10%	29,50%	100,00%			
Toplam	209	102	166	477			
	43,80%	21,40%	34,80%	100,00%			

Tablo 19'da cinsiyet ile kendinizi girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 19. Cinsiyet ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi

	Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?					
Cinsiyet	Evet	Hayır	Toplam	X^2	sd	p
Kadın	180	87	267	2,298	1	0,13
	67,4%	32,6%	100%			
Erkek	155	55	210			
	73,8%	26,2%	100%			
Toplam	335	142	477			
	70,2%	29,8%	100%			

Tablo 20'de öğrencilerin sınıf dağılımı ile mezun olduktan sonra alan tercihleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 20. Sınıf ile mezun olduktan sonra alan tercihi arasında Ki-Kare analizi

	Mezun olduktan sonra;						
Sınıf	Kendi işimde çalışmak istiyorum	Kamu personeli olmak istiyorum	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	Toplam	X^2	sd	p
1. Sınıf	18	44	53	115	8,276	6	0,219
	15,7%	38,3%	46,1%	100%			
2. Sınıf	28	43	53	124			
	22,60%	34,7%	42,7%	100%			
3. Sınıf	23	54	56	133			
	17,3%	40,6%	42,1%	100%			
4. Sınıf	24	49	32	105			
	22,9%	46,7%	30,5%	100%			
Toplam	93	190	194	477			
	19,5%	39,8%	40,7%	100%			

Tablo 21'de sağlık yönetimi öğrencilerin sınıf dağılımları ile aile meslek yönlendirmesi arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin sınıfı büyüdükçe aileler devlet memurluğuna yönlendirmeleri artmaktadır. Üniversite birinci ve ikinci sınıfta iken aileler kendi işini yapmaya yönlendirirken bu durum son sınıflara doğru memur olarak yönlendirmeye geçildiği söylenebilir.

Tablo 21. Sınıf ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

	Ailem beni .....için yönlendirmektedir						
Sınıf	Memur olmam	Özel şirkette çalışmam	Kendi işimi yapmam	Toplam	X^2	sd	p
1. Sınıf	75	16	24	115	19,556	6	**0,003**
	65,2%	13,9%	20,9%	100%			

Tablo 21. (devam) Sınıf ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

2. Sınıf	73	19	32	124	19,556	6	**0,003**
	58,9%	15,3%	25,8%	100%			
3. Sınıf	82	28	23	133			
	61,7%	21,1%	17,3%	100%			
4. Sınıf	85	6	14	105			
	81%	5,7%	13,3%	100%			
Toplam	315	69	93	477			
	66%	14,5%	19,5%	100%			

Tablo 22'de öğrencilerin sınıf dağılımı ile kendini girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Girişimci kişiliğe sahip omla düşüncesi birinci sınıflarda yüksek çıkması içsel motivasyonu yüksek ve hastanenin idari birimlerinde, müdür veya müdür yardımcısı yönetimde yer alacağı düşüncesi etkili olmuş olduğu düşünülmektedir.

Tablo 22. Sınıf ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi

	Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?					
Sınıf	Evet	Hayır	Toplam	X^2	sd	p
1. Sınıf	87	28	115	4,055	3	0,256
	75,7%	24,3%	100%			
2. Sınıf	90	34	124			
	72,6%	27,4%	100%			
3. Sınıf	86	47	133			
	64,7%	35,3%	100%			
4. Sınıf	72	33	105			
	68,6%	31,4%	100%			
Toplam	335	142	477			
	70,2%	29,8%	100%			

Tablo 23'te yapılan Ki-Kare testi sonucu sınıf değişkeni ile kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Anket sonucuna yöre yüzdelik dilimlerin birbirine yakın olduğu tespit edilmştir.

Tablo 23. Sınıf ile kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz arasında Ki-Kare analizi

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?						
Sınıf	Evet	Hayır	Olmasını İsterdim		X^2	sd	p
1. Sınıf	51	34	30	115	8,156	6	0,227
	44,30%	29,60%	26,10%	100%			
2. Sınıf	54	23	47	124			
	43,50%	18,50%	37,90%	100%			
3. Sınıf	58	26	49	133			
	43,60%	19,50%	36,80%	100%			
4. Sınıf	46	19	40	105			
	44%	18,10%	38,10%	100%			
Toplam	209	102	166	477			
	44%	21,40%	34,80%	100%			

Tablo 24'te yapılan Ki-Kare testi sonucu girişimcilik dersi alan öğrenciler ile aile mesleki alan yönlendirmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 24. Girişimcilik dersi alma ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

	Ailem beni .....için yönlendirmektedir						
Girişimcilik dersi aldınız mı?	Kendi işimde çalışmak istiyorum	Kamu personeli olmak istiyorum	Özel bir firmada çalışmak istiyorum	Toplam	X2	sd	p
Evet	148	29	38	215	1,39	2	0,499
	68,8%	13,5%	17,7%	100%			
Hayır	167	40	55	262			
	63,7%	15,3%	21,0%	100%			
Toplam	315	69	93	477			
	66,0%	14,5%	19,5%	100%			

Tablo 25'te yapılan Ki-Kare testi sonucu girişimcilik dersi alan öğrenciler ile iş fikrine sahip olup olmama durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Girişimcilik dersi alan öğrencilerin yaklaşık %85'i kimseyle paylaşmadığı ya is fikri var ya da olmasını istemektedir. Bu durumda girişimcilik eğitimi öğrencileri girişimciliğe teşvik ettiği düşünülebilir.

Tablo 25. Girişimcilik dersi alma ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?						
Girişimcilik dersi aldınız mı?	Evet	Hayır	Olmasını İsterdim	Toplam	X^2	sd	p
Evet	104	32	79	215	10,013	2	**0,007**
	48,40%	14,90%	36,70%	100%			
Hayır	105	70	87	262			
	40,10%	26,70%	33,20%	100%			
Toplam	209	102	166	477			
	43,80%	21,40%	34,80%	100%			

Tablo 26'da yapılan Ki-Kare analizine göre öğrencilerin girişimcilik dersi almaları ile kendilerini girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 26. Girişimcilik dersi alma ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi

	Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?					
Girişimcilik dersi aldınız mı?	Evet	Hayır	Toplam	X^2	sd	p
Evet	158	57	215	1,987	1	0,159
	73,5%	26,5%	100%			
Hayır	177	85	262			
	67,6%	32,4%	100%			
Toplam	335	142	477			
	70,2%	29,8%	100%			

Tablo 27'de yapılan Ki-Kare testi sonucuna göre öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleki alan tercihleri ile ailelerinin yönlendirdiği mesleki alanlar arasında anlamlı ilişki bunmaktadır. Ailelerin çocuklarının mesleki alan tercihleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 27. Mezun olduktan sonra alan tercihi ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

	Ailem beni .....için yönlendirmektedir.						
Mezun olduktan sonra;	Memur olmam	Özel şirkette çalışmam	Kendi işimi yapmam	Toplam	X^2	Sd	p
Kendi işimde çalışmak istiyorum	45	6	42	93	121,23	4	**0,001**
	48,4%	6,5%	45,2%	100%			

Tablo 27. (devam) Mezun olduktan sonra alan tercihi ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

Kamu personeli olmak istiyorum	168	5	17	190	121,23	4	**0,001**
	88,4%	2,6%	8,9%	100%			
Özel bir firmada çalışmak istiyorum	102	58	34	194			
	52,6%	29,9%	17,5%	100%			
Toplam	315	69	93	477			
	66,0%	14,5%	19,5%	100%			

Tablo 28'de öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleki alan tercihleri ile kendilerine ait iş fikirlerinin olması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Analiz sonucuna göre kendi işinde çalışmak istediği halde henüz herhangi bir iş fikrine sahip olmayan öğrencilerin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 28. Mezun olduktan sonra alan tercihi ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?						
Mezun olduktan sonra;	Evet	Hayır	Olmasını İsterdim	Toplam	X^2	sd	p
Kendi işimde çalışmak istiyorum	53	16	24	93	9,361	4	0,053
	57,0%	17,2%	25,8%	100%			
Kamu personeli olmak istiyorum	72	45	73	190			
	37,9%	23,7%	38,4%	100%			
Özel bir firmada çalışmak istiyorum	84	41	69	194			
	43,3%	21,1%	35,6%	100%			
Toplam	209	102	166	477			
	43,8%	21,4%	34,8%	100%			

Tablo 29'da yapılan Ki-Kare testi sonucuna göre öğrencilerin kendilerini girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi ile aile yönlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kendisini girişimci bir kişiliğe sahip öğrencilerin aileleri tarafından devlet kurumlarına yönlendirildiği, çok az bir kısmının öğrencinin gelecekte kendi işini yapması için yönlendirdiğini tespit edilmiştir. Günümüzde atama olmasa da ailelerin anlayışına göre devlet garanti iş olması, sabit bir gelirin bulunması gibi durumlardan dolayı hala öğrencileri memuriyete yönlendirdiğini söyleyebiliriz.

Tablo 29. Girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi

	Ailem beni .....için yönlendirmektedir						
Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?	Memur olmam	Özel şirkette çalışmam	Kendi işimi yapmam	Toplam	X^2	sd	p
Evet	215	45	75	335	6,243	2	**0,044**
	64,2%	13,4%	22,4%	100,0%			
Hayır	100	24	18	142			
	70,4%	16,9%	12,7%	100,0%			
Toplam	315	69	93	477			
	66,0%	14,5%	19,5%	100,0%			

Tablo 30'da yapılan Ki-Kare testi sonucuna göre öğrencilerin kendilerini girişimci olarak düşünmeleri ile kendilerine ait iş fikirlerinin bulunması arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Girişimci kişiliğe sahip olduğunu düşünen öğrencilerin artık gelecek ile ilgili iş fikirleri kurmaya başladığını veya en azından olması iin bir gayret içerisinde olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 30. Girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi

	Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?						
Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz?	Evet	Hayır	Olmasını İsterdim	Toplam	X^2	sd	p
Evet	181	56	98	335	48,209	2	**0,001**
	54%	16,7%	29,3%	100%			
Hayır	28	46	68	142			
	19,7%	32,4%	47,9%	100%			
Toplam	209	102	166	477			
	43,8%	21,4%	34,8%	100%			

Korelasyon Analizi

Araştırma kapsamını oluşturan değişkenlerin bazıları birbirlerini ilişki içerisindedir. Korelasyon analizi, değişkenlerden hangilerinin birbiri ile ilişkide olduğunu ve ilişki gücünü ve yönünü tespit etmek için yapılır. Korelasyon katsayısı yani ilişki gücü ve yönü (r katsayısı) – 1 ile +1 arasında değişmektedir. İlişki katsayısı olan r katsayısı -1 ile 0 arasında ise negatif yönde, 0 ile +1 arasında ise pozitif yöndedir. İlişki katsayısı 1'e ne kadar yakın ise o kadar güçlü 0'a ne kadar yakın ile o kadar zayıf bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. r katsayısı 0-0,2 çok zayıf, 0,2-0,4 zayıf, 0,4-0,6 orta, 0,6-0,8 kuvvetli ve 0,8 ve üzerinde ise tam ilişki bulunmaktadır şeklinde sınıflandırılmaktadır(121).

Yapılan korelasyon analizi sonucuna göre öğrencilerin sınıf değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutları puan ortalamaları arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 31'de görülen korelasyon testi sonucuna göre öğrencilerin sınıf değişkeni ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 31. Sınıf ile yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanları arasındaki korelasyon analizi

	1	2	3	4	5	6	7
1. Sınıf	1						
2. Amaç Yönelimlilik	-0,01941	1					
3. İçsel Motivasyon	-0,05968	,215**	1				
4. Kendine Güven	-0,01662	,408**	,125**	1			
5. Risk Alma	-0,06366	,186**	,341**	,204**	1		
6. Yaratıcı Kişilik Özellikleri	-0,05854	,735**	,628**	,642**	,626**	1	
7. Girişimcilik Eğilimi	-0,00994	,167**	,282**	,258**	,322**	,379**	1

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 32'de yapılan korelasyon analizine göre yaratıcılık kişilik özellikleri ortalamaları ile girişimcilik eğilimi ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Yaratıcı kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki ($r=0,379$) pozitif yönde zayıf bir ilişkidir. Sağlık yönetimi lisans öğrencilerinin yaratıcı kişilik özelikleri arttıkça girişimcilik eğilimi de artmaktadır.

Yaratıcı kişilik özellikleri alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma ile girişimcilik eğilimi ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Yaratıcı kişilik özellikleri alt boyutları ile girişimcilik eğilimi arasında sırasıyla amaç yönelimlilik ($r=0,167$) pozitif yönde çok zayıf ilişki, içsel motivasyon ($r=0,282$) pozitif yönde zayıf ilişki, kendine güven ($r=0,258$) pozitif yönde zayıf ilişki, risk alma ($r=0,322$) ile pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

Yaratıcı kişilik özellikleri ile alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Yaratıcı kişilik özellikleri ile alt boyutları arasındaki ilişki pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 32. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi arasındaki korelasyon analizi

	1	2	3	4	5	6
1. Amaç Yönelimlilik	1					
2. İçsel Motivasyon	,215**	1				
3. Kendine Güven	,408**	,125**	1			
4. Risk Alma	,186**	,341**	,204**	1		
5. Yaratıcı Kişilik Özellikleri	,735**	,628**	,642**	,626**	1	
6. Girişimcilik Eğilimi	,167**	,282**	,258**	,322**	,379**	1

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 33' te girişimcilik eğilimi ile yatıcı kişilik özellikleri ve alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma değişkenlerinin oluşturduğu modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu (F=24,542 P=0.001) tespit edilmiştir. Yaratıcı kişilik ve alt boyutları girişimcilik eğilimindeki değişimin %17,2 sini açıklamaktadır. Sadece yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Yaratıcı kişilik özellikleri alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk almanın girişimcilik eğilimi üzende anlamlı bir etkiye sahiptir (p<0,05) .

Tablo 33. Yaratıcı kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi arasındaki regresyon analizi

	St. Beta	R2	R2 Değişim	F-testi	p	t-testi	p
Girişimcilik Eğilimi		0,415	0,172	24,484	**0,001**		
Amaç Yönelimlilik	0,103					1,223	0,001
İçsel Motivasyon	0,177					2,713	0,007
Kendine Güven	0,043					2,620	0,009
Risk Alma	0,392					3,564	0,001
Yaratıcı Kişilik Özellikleri	0,043					0,229	0,819

TARTIŞMA

Hızla gelişen sağlık sektöründe diğer sektörlerde olduğu gibi girişimcilik ve yaratıcılık önem arz etmektedir. Yeni tıbbi teknoloji, ilaç, tanı-tedavi tekniği geliştirilmesi, modern yönetim modellerine adapte olabilmek için girişimci ve yaratıcılık özellikleri ön planda olan sağlık yöneticilerinin yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkileri incelenmiştir.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, yaratıcı kişilik özelliklerinin değerleri arasında ortalaması en yüksek olan boyutlar içsel motivasyon ve risk almadır. Bu da öğrencilerin yaratıcılıklarının kendini göstermesinde motivasyonun ve risk alma özelliğinin daha baskın olduğunu göstermektedir.

İstanbul ilindeki sağlık yönetimi okuyan öğrencilerden elde edilen veriler ışığında cinsiyet dağılımları incelendiğinde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yoğunlukta olduğunu göstermektedir. Cinsiyet değişkeni ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından amaç yönelimlilik, içsel motivasyon ve risk alma puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilirken kendine güven boyutu ile anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kendine güvenme boyutunda erkeklerin ortalamaları kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi ortaya koyan araştırmalarda farklı sonuçlar gözlenmiştir. Arslan ve Karasoy Rus, Türk ve Kazak milletlerine “Yaratıcılık Eğiliminde Cinsiyet ve Eğitimin Rolü” çalışmasını gerçekleştirmişlerdir. Yapılan anket çalışmasına 109 kadın, 42 erkek

yönetici katılmıştır ve yaratıcılık ile cinsiyet arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı ortaya konulmuştur (114).

Şahin'in öğretmenlere yönelik araştırmasında da yaratıcı kişilik ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur (115). Stemberg tarafından, Sudan'ın üç büyük şehrinde 15 ile 20 yaş arasındaki 300 kişiye çalışma yapılmıştır. Çalışmanın amacı yaratıcılık ile cinsiyet farklılıkları arasındaki ilişkiyi koymak ve yaratıcı aktiviteler ile yaratıcı kişiliklerin sorgulanmasıdır. Sonuçlarına bakıldığında ise yaratıcı kişilik testinde; erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puanlar aldığı, yaratıcı aktivitelerin sorgulandığı testte ise kadınların erkeklere göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür (116). Yılmaz (2019), Aygün (2014) ve Güngör (2007) araştırmalarında kadınların erkeklere göre yaratıcı kişilik özelliklerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (117-119).

Yapılan araştırmalar neticesinde cinsiyet ile yaratıcılık arasında bazı farklılıklar olsa da bunu genellemek çok doğru olmayacaktır. Erkek ve kadınlar arasında yetişmiş olduğu toplumun yapısı, yetiştirilme tarzı, eğitim, zeka, psikolojik gibi özelliklerin bulunması yaratıcılığı etkileyen faktörler arasında sayılabilir. Bu durum kadın ve erkeklerin toplumdaki rollerin etkisi altında kalarak yaratıcılıklarının değiştiğini göstermektedir. Örneğin anaerkil toplum yapılanmalarındaki kadınların daha yaratıcı olduğu tespit edilmiştir. Kadının üzerine düşen sorumluluğun artması onun yaratıcılık özelliğinin artmasını sağlayacaktır.

Çalışma bulguları sonucunda girişimcilik dersi alma ve lisans eğitimi sürecinde çalışma durumları ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Sungur'un üniversite öğrencilerine yönelik çalışmasında yaratıcı sorun çözme programının etkililiği araştırılmıştır. Programı alan öğrenci grubunun etkilendiği ortaya konulmuştur (120). Dilek (2013) sosyo-kültürel özelliklerin yaratıcı düşünmeye etkisini araştırmış ve kişilerin çalışıp çalışmama durumları ile yaratıcı düşünme becerisi üzerinde etkisinin olmadığını ortaya koymuştur (121).

Ailelerin tutum ve davranışları bireylerin çocukluk döneminden itibaren yaratıcılık konusunda etkilendiği faktörlerden biridir. Yaratıcılık tohumlarının atılması ilk olarak ailede başlar. Ancak çalışmada aileden birinin iş yeri açması ve mezun olduktan sonra öğrenciyi yönlendirme durumları ile yaratıcı kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bireylerin aile geliri açısından değerlendirildiğinde Aydın (2011) üst ve orta gelir grubuna sahip olan bireylerin alt gelir grubuna sahip

bireylere göre daha yaratıcı olduklarını ortaya koymuştur (122). Gürsoy'un çalışmasında üst derece sosyo-ekonomik şartları bulunanların alt sosyo-ekonomik şartlar altında bulunan göre daha yaratıcı oldukları (123). Dilek çalışmasında bireylerin ailelerinin öğrenim seviyeleri arttıkça çocuklarının da yaratıcılık düzeylerinin arttığını savunmaktadır. Ayrıca ailenin mesleği açısından irdelendiğinde yaratıcılık ile arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Annesi memur olan kişilerin, ev hanımı olanlara göre daha yaratıcı olduklarını ortaya koymuştur. Buradan yola çıkarak bireylerin yaratıcılıklarının gelişmesinde; aileden birinin iş yeri açması veya ailenin yönlendirmelerinden ziyade yetiştirmiş olduğu ortamı, sunulan imkanları, ailenin öğrenim durumları gibi faktörlerin daha etkili olduğu düşünülmektedir (121).

Öğrencilerin girişimci kişiliğe sahip görme değişkeni ile yaratıcılık ve yaratıcılığın alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Kendini girişimci olarak hisseden bireylerin yaratıcı oldukları sonucu girişimcilik ile yaratıcılık arasındaki bağın kuvvetini göstermektedir.

Yapılan çalışma sonucu sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımları ile yaratıcı kişilik ve alt boyutlarından amaç yönelimlilik, kendine güven ve risk alma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımları değişkeni ile içsel motivasyon arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. 1.sınıfın içsel motivasyon ortalaması 2.sınıfa göre anlamlı derece yüksek olduğu bulunmuştur. Yılmaz 2019'ın çalışması da benzer özellik göstermektedir. Lise öğrencilerinin yaratıcı kişilik özellikleri ve alt boyutları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda lise 1 öğrencilerinin içsel motivasyon puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur (117). Güngör ün araştırması da benzer şekilde lise 1. sınıf öğrencilerin diğer öğrencilere göre yaratıcılık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (119). Bu yönüyle öğrenci gruplarının yaşlarının küçülmesi içsel motivasyonlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. İlerleyen yaşlarda tecrübelerin artmasıyla birlikte öğrenilmişlik çaresizlik yani kişinin sarf ettiği çabanın karşılığını alamama durumunun bulunması yeni fikirlere bakış açısını etkilemektedir. Bu da içsel motivasyonunun düşmesine sebep olabilmektedir. Dilek'in çalışmasında ise sınıf düzeyinin yükselmesiyle birlikte yaratıcılığın da artması beklenirken aralarında herhangi bir anlamlı ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir (121). Bu da eğitim programının yaratıcı düşünme becerisine yeteri kadar etkisinin olmadığı düşüncesine akla getirmektedir.

Soysal (2017) sağlık yönetimi öğrencilerinin cinsiyet ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit edilmiştir. Kadınların girişimcilik puan ortalaması 3,67 iken erkeklerin ise girişimcilik puan ortalaması 3,72 sonucuna ulaşmıştır (124). Kavşur (2015) çalışmasında da cinsiyet ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya koymuştur. Kadın öğrencilerin girişimcilik puanları 3,65 olarak saptanırken, erkek öğrencilerin girişimcilik puanları 3, 57 olarak saptanmıştır. Kadın öğrencilerin girişimcilik puan ortalaması erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapmış olduğumuz araştırma sonucuna göre cinsiyet ile girişimcilik eğilimi ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kadınların girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,84 iken erkeklerin girişimcilik puan ortalaması 3,95 olduğu tespit edilmiştir (125). Yapmış olduğumu çalışma, Soysal ve Kavşur'un çalışmalarını desteklememektedir. Aynı zamanda Soysal ve Kavşur'un çalışmalarında cinsiyete göre girişimcilik eğilimi puan ortalamaları, araştırma bulgularımıza göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun etkenleri arasında öğrencilerin yaşamış olduğu coğrafya etkili olabilir.

Girişimcilik eğitimi kişinin kendi işini kurmasına yönelik niyetinin artmasına etki etmektedir. Ancak girişimciliğin eğitim yoluyla teşvik edilip edilmeyeceği konusunda tutarsızlıklar bulunmaktadır. Bazı sonuçlar girişimcilik eğitiminin olumlu bir etki yarattığını vurgularken (126-128) bazı çalışmalarda ise girişimcilik eğitiminin önemsiz hatta olumsuz olduğuna (89,129) dair bulgular elde edilmiştir. Türkiye'deki literatür taraması sonucuna göre girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalamasının dersi almayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Karimi ve arkadaşları (2012); Doğan (2015); Bozkurt, Aslan ve Göral (2011) yapmış olduğumuz araştırmada da girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğitimi almayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (130-132).

Kavşur (2015) sağlık yönetimi öğrencilerine yönelik araştırmasında girişimcilik eğitimi alma durumu ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Yapmış olduğumuz araştırma girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi puan ortalaması üzerinde anlamlı bir farklılığa sahip değildir (125).

Wang ve Wong (2004) öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmada ailede iş yerine sahip olma değişkeni ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır (133).

Kavşur'un çalışmasında ailesinin bir işletmesi olanlar ile girişimcilik eğilimi puan ortalamalarına bakıldığında anlamlı bir fark olmadığını saptamıştır. Öğrencilerin ailede işletmen olanların ortalaması 3,70 iken olmayanların ortalaması ise 3,60 olarak tespit etmiştir (125). Gemlik ve Kıraç (2013)'ın sağlık yönetimi öğrencilerine yapmış olduğu çalışmada ailede iş yerine sahip olma ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (134). Yapmış olduğumuz araştırma sonucuna göre ailede iş yerine sahip olma değişkenleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiş. Bu sonuç Kavşur (2015) ile Gemlik ve Kıraç (2013)'ın çalışmalarını desteklememektedir. Ortalamalarına baktığımızda ailede iş yeri olan öğrencilerin girişimcilik puanı 3,99 iken olmayan öğrencilerin girişimcilik eğilim puanı ise 3,84 olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi ortalamalarına birbirini destekler niteliktedir.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin mezun olduktan sonra mesleki alan tercihleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yapmış olduğumuz araştırma sonucu Kavşur (2015) ile Gemlik ve Kıraç (2013)'ın çalışmalarını destekler niteliktedir. Kendi işinde çalışmak isteyen öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması kamuda ve özel sektörde çalışmak isteyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Literatür taraması sonucu sağlık yönetimi öğrencilerinin sınıf dağılımı ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit eden çalışmalar mevcuttur (124,125,134). Yapmış olduğumuz araştırma sonucu Kavşur (2015) ile Gemlik ve Kıraç (2013)'ın çalışmalarını destekler niteliktedir. Kavşur (2015) ile Gemlik ve Kıraç (2013)'ın çalışmalarında en düşük girişimcilik eğilimi puanı son sınıf öğrencilerinde saptanırken yapmış olduğumuz araştırmada ise dördüncü sınıflar en yüksek girişimcilik eğilimi puan ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir. Kavşur (2015) ile Gemlik ve Kıraç (2013)'ın çalışma yaptığı dönemlerde sağlık yönetimi mezunlarının devlete ataması mümkün iken günümüzde ise atama yok denilecek kadar az olması günümüz son sınıf öğrencilerine yeni arayışlara girmesine sebep olmuş olabilir.

SONUÇLAR

Toplumun sosyal ve ekonomik yönden gelişmesinde temel etmenlerden biri olan girişimcilik; birey, toplum ve ülke için refah yaşam seviyesi oluşturmada, istihdam olanakları sağlamada, ekonomiyi canlandırmada, yenilikçi fırsatlar yaratmada, dünya pazarında yer almada etkin bir role sahiptir. Bu açıdan girişimcilik kültürünün oluşabilmesi için erken yaşlarda girişimcilik eğitiminin verilmesi gerekmektedir. Bununla beraber girişimcilerin yaratıcı kişilik özelliklerini tespit etmek ve yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisini incelemek; toplumun sosyal ve ekonomik yapısı kadar önemlidir.

Bu çalışma sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisini tüm boyutlarıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Sağlık yönetimi alanında eğitim alan öğrencilerin araştırmaya alınmasındaki sebep; yönetim eğitimi almaları ve sürekli gelişen sağlık sektöründe yönetici adayları olmalarıdır. Bu nedenle sağlık yönetici adaylarının gelişen sağlık sektöründe profesyonel yönetici olmaları için yaratıcı ve girişimci kişilik özelliklerine sahip olmaları önem arz etmektedir.

Bir ülkenin refah seviyeye ulaşarak değer yaratması, büyümesi, rekabet ortamına ayak uydurabilmesi yaratıcı ve girişimci bireyler ile gerçekleşebilmektedir. Bu nedenle özellikle sağlık sektörüne yönetici olarak yetiştirilen sağlık yönetimi öğrencileri son derece kritik bir öneme sahiptir. Sağlık sektöründeki rekabet ortamını geliştirmek ve toplumda değişim yaratmak amacıyla bu öğrencilerin iyi yetiştirilmesine

ihtiyaç duyulmaktadır. Risk almaktan korkmayan, realist, seçici, etkin iletişim becerisine sahip, yeniliğe açık, objektif ve dinamik yetişmiş sağlık yöneticileri ile sağlığın geliştirilmesine ve geleceğin daha parlak olmasına katkı sağlanabilmektedir.

Türkiye'de kamu özel ortaklığı modeli ile kurulan şehir hastaneleri sağlık sektörüne yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Şehir hastaneleri özel iştirakleri içerisinde barındırdığından dolayı kar amacı güden kurumlardır. Bu nedenle özel sektör ile rekabet edebilir duruma getirilmek istenmektedir. Bu da girişimcilik eğilimi ve yaratıcı kişilik özellikleri olan sağlık yöneticileri ile mümkündür.

Sağlık Bakanlığı'nın ilaç, aşı ve tıbbi cihaz üretiminde yerlileşme ve millileşme politikalarının bulunması, girişimciliği yüksek ve yaratıcı politikalar geliştirebilen sağlık yöneticilerinin önemini arttırmaktadır.

Sağlık turizm sektörünün gelişmesiyle birlikte sağlık yönetici adaylarının istihdam alanları sadece hastane ile sınırlı kalmıyor sağlık turizm danışmanlığı ve aracı kurumlar gibi yeni girişimsel faaliyetler de gelişiyor. Bu hususta yeni projeler geliştiren, kendine yeni iş alanları bulan, sektördeki kurum ve kuruluşlardan farklı özellikler geliştiren ve sağlık turizminin gelişimine girişimsel ve yaratıcı fikirler üretebilen sağlık yöneticilerine ihtiyaç artmaktadır.

Sağlık yönetici adaylarının en büyük handikabı mezun olduktan sonra kamu personeli olarak çalışmak istemesidir. Sektörün özelleşmeye doğru kayması sebebiyle devlet memuru olma düşüncesinden sıyrılan, kendi işyerini kuran veya sadece devlete atama bekleyerek yıllarını boşa harcamayan, özel sektörde de girişimlerde bulunan, kendi ayakları üzerinde durabilen yaratıcı yöneticilere ihtiyaç vardır.

Tamamlayıcı sağlık sigortalarının öneminin arttığı bu dönemde, sosyal sermayesi yüksek, kendine güvenen, riske giren ve risk parametrelerini hesaplayan, iletişim gücü ve ikna yeteneği yüksek girişimci sağlık yöneticilerine ihtiyaç artmaktadır.

Yapılan araştırma sonucuna göre girişimcilik eğilimli ile yaratıcı kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik eğilimi ile yaratıcı kişilik özellikleri arasında pozitif yönde ortaya yakın düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Girişimcilik eğilimi ile yaratıcı kişilik özellikleri karşılıklı etkileşim içerisindedir. Yaratıcı

kişiliği tanımlarken nasıl sadece girişimci bir birey olarak ifade edemiyorsak, girişimciliği tanımlarken de yaratıcı kişilik özelliği ağır basan kişiler olarak tanımlayamayız. Yaratıcı kişilik girişimci kişiliğe etki eden onlarca belki de yüzlerce etkiden sadece birisidir. Bundan dolayı girişimcilik ile yaratıcı kişilik yüksek düzeyde bir ilişkidedir demek doğru olmayacaktır.

Dünyada birçok iş kolu bulunmaktadır ve bu iş kolları farklı yetenek ve özellikler gerektirmektedir. Benzer şekilde girişimcilik içinde birçok alan vardır. Bazı girişimsel faaliyetlerde girişimcinin yüksek düzeyde risk alabilme yeteneği olması gerekirken bazı mesleki alanlarda ise yüksek düzeyde yaratıcı kişilik özelliği gerekebilmektedir. Girişimciliği sadece birkaç alt özelliğin birleştirilmesi olarak tanımlamak mümkün değildir. Girişimcilik, bireyin cinsiyeti, geleceğe dair beklentileri, yaşadığı bölgenin sosyo-ekonomik yapısı, eğitim aldığı bölge, eğitim düzeyi, kardeş sıralaması gibi demografik özelliklerin yanı sıra hayal kurmaktan korkmaması, kendine güvenebilen, çözüm odaklı, içsel motivasyonu yüksek, risk alabilen, yaratıcı kişilik özelliği taşıyan ve daha birçok etkenden etkilenen bir özelliktir.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik eğilimi puanının daha önce bu alanda yapılan çalışmalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir Çalışmanın yapıldığı örneklemin İstanbul olması, öğrencilerin mega kentte eğitim alıyor olmaları, mezun olduktan sonda kendi işlerinde çalışma isteğinin yüksek olması, ailelerinin girişimci olmaları için yönlendirmeleri, öğrencilerin kendilerine ait iş hayali kurabilmeleri girişimcilik puan ortalamasını yükseltmesine katkı sağlamıştır.

Sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik dersi alma değişkeni ile girişimcilik eğilimi puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,99 olup girişimcilik dersi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalaması 3,80'dir. Ancak girişimcilik dersi alma değişkeni ile yaratıcı kişilik puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada girişimcilik eğilimi ile yaratıcı kişilik alt boyutlarından olan amaç yönelimlilik arasında pozitif yönlü çok zayıf bir ilişki bulunmaktadır. Girişimci bir birey sadece kendisini ilgilendiren problemler veya çözümü kolay olan veya sonucu belli olan problemlerle ilgilenmemelidir. Girişimci bireysellikten uzak, her türlü sorun için çözüm yolları üretmeye çalışan kişi olarak tanımlanmaktadır.

Girişimcilik eğilimi puanı ile yaratıcı kişilik özelliklerinin alt boyutlarından olan risk alma, içsel motivasyon, kendine güven arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Girişimcinin sadece risk alabilen bir birey olması yeterli değildir. Girişimci risk alabilen, içsel motivasyonu yüksek, kendinden emin ve güvenilebilen, sadece kendini ilgilendiren sorunlara çözüm üreten değil, uzmanlık alanı ile ilgili tüm sorunlarla ilgilenen, çözüm yolları geliştirebilen bireydir. Sonuç olarak girişimcilik eğilimi sadece bir kişilik özelliği veya yetenek olarak ifade edilmemelidir. Girişimcilik eğilimi az veya orta düzeyde olsa birçok etmenin etkileşimi ile ortaya çıkabilen bir kavramdır.

Sağlık yönetici adaylarının girişimcilik eğilimi ve yaratıcı kişilik özelliklerini arttırmak için öneriler:

Türkiye'de Ar-Ge'ye verilen önemin artmasıyla beraber girişimci ve yaratıcı kişilik özellikleri taşıyan bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumda bir kültür oluşmasında bireylerin erken yaşlarda girişimci olarak yönlendirilmesi ve üniversitelerde eğitimlerin verilmesi yaygınlaşmalıdır. Ders programına eklenen girişimcilik derslerinin teorik saatler dışında uygulama içermesi ve bu uygulama derslerinde proje, alan araştırma gibi faaliyetler verilmesi eğitimin niteliğini arttırabilir.

Sağlık Bakanlığı ve bakanlığa bağlı kuruluşlar ve diğer ilgili bakanlıklar ve kuruluşlar tarafından sağlığa özgü girişimcilik eğitimleri planlanmalıdır.

Sağlık alanında başarılı girişimciler ile öğrenciler bir araya getirilmelidir.

Girişimcilik eğitimleri girişimci birey olmak için başlı başına yeterli bir etmen değildir. Buna ek olarak finansal destekler sağlanmalıdır.

Performansa dayalı ödeme sisteminde hastane yöneticilerine girişimciliği ve yaratıcığı kullanmaya yönelik teşvik edici uygulamalar ve ek ödeme kalemleri oluşturulmalıdır.

Kurumlar için geliştirilen girişimcilik endeksleri objektif olarak değerlendirilmelidir.

Sağlık alanında iyi uygulama örnekleri için yurtdışı değişimleri desteklenmelidir.

Girişimcilik ve yaratıcılık alanında akademik ilgi uyandırmak ve sağlık yönetici adaylarının mevcut durumunu analiz etmek gerekmektedir. Analiz sonuçlarına göre bu alanda olumlu bulunan özelliklerin daha da iyi seviyelere getirilmesi, olumsuz veya yetersiz görülen özelliklerin de üzerinde çalışmalar yapılması önerilmektedir.

.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, İstanbul ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkileri incelemektir. Araştırma modelinde bağımlı (girişimcilik eğilimi) ve bağımsız (yaratıcı kişilik özellikleri ve alt boyutları olan amaç yönelimlilik, içsel motivasyon, kendine güven ve risk alma) iki temel değişken bulunmaktadır.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilindeki sağlık yönetimi bölümünü bulunduran 22 üniversitede, 3932 lisans eğitimi alan öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem büyüklüğü, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklem miktarları %95 güven aralığında en az 351 öğrenciye yapılması gerektiği hesaplanmıştır.

Araştırmada veri toplamada Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Girişimcilik Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizlerini yapmak için SPSS 24.0 kullanılmıştır. SPSS üzerinden tanımlayıcı istatistikler dışında Ki-Kare, T Testi, Anova, Korelasyon, analizleri yapılmıştır. Öğrencilerin yaratıcı kişilik özellikleri ile mesleki alan tercihi, kendini girişimci olarak görme durumlarına göre farklılaşmakta, diğer demografik durumlara göre ise farklılaşmamaktadır. Öğrencilerin girişimcilik eğilimi cinsiyet, kendine ait iş fikrinin olma durumu, ailede iş yerine sahip olma durumlarına göre farklılaşmakta, diğer demografik değişkenlere göre ise farklılaşmamaktadır.

Sonuç olarak yaratıcı kişilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki vardır, yaratıcı kişilik özellikleri girişimcilik eğilimini etkilemektedir. Yaratıcı kişilik özellikleri girişimciliği pozitif yönde orta düzeyde etkilemektedir. Çalışma sonucunda, bulgulara göre uygulayıcı ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.
Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, yaratıcı kişilik, sağlık yönetimi

TO EXAMINE THE EFFECT OF CREATIVE PERSONALITY TRAITS ON ENTREPRENEURIAL TENDENCY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN HEALTH MANAGEMENT EDUCATION

SUMMARY

The aim of this study is to investigate the effects of creative personality traits on entrepreneurship tendency students studying in health management departments of public and private universities operating in Istanbul. In the research model, there are two main variables that are dependent (entrepreneurship tendency) and independent (goal orientation, intrinsic motivation, self-confidence and risk-taking with creative personality traits and sub-dimensions).

The population of the study consists of 3932 undergraduate students at 22 universities, which have a health management department in Istanbul. The sample size was determined by stratified sampling method. It was calculated that the sample amounts should be made to at least 351 students with 95% confidence interval.

Creative Personality Traits Scale and Entrepreneurship Tendency Scale were used to collect data. SPSS 24.0 was used to analyze the data. In addition to the descriptive statistics, Chi-Square, T-Test, Anova, Correlation analyzes were performed through SPSS. Students' creative personality traits and occupational field preferences differ according to their status as entrepreneurs, and not differ according

to other demographic situations. The entrepreneurship tendency of the students differs according to gender, the status of having their own business idea, having a work place in the family, and does not differ according to other demographic variables.

As a result, there is a relationship between creative personality trait and entrepreneurship tendency, creative personality traits affect entrepreneurship tendency. Creative personality traits affect entrepreneurship positively at a moderate level. At the end of the study, suggestions were made to practitioners and researchers according to the findings.

Keywords: Entrepreneurship, creative personality, health management

KAYNAKLAR

1. Müftüoğlu T, Durukan T. Girişimcilik ve KOBİ'ler. Ankara: Gazi Kitapevi, 2004.
2. Bozkurt ÖÇ, Alparslan AM. Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: Girişimci ve öğrenci görüşleri. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 2013;8(1):7-28.
3. Tağraf H, Halis M. Üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin girişimsel öz yetkinlik algısı üzerindeki etkisi: Bir araştırma. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 2008;3(2):91–111.
4. Arıkan S. Girişimcilik temel kavramlar ve bazı güncel konular. Ankara: Siyasal Kitabevi,2002.
5. Taşkın, E. Başarılı girişimcilerin ortak özellikleri. Girişimcilik ve Kobiler. Erdoğan Z.(Editör). Ekin Yayıncılık, 2012;26-39.
6. Ford CM. A theory of individual creativeaction in multiplesocialdomains. Academy of Management Review 1996;21(4):1112-1142.
7. Gundry LK, Kickul JR. Flights of imagination: Fostering creativity through experientiallearning. Simulation& Gaming 1996;27(3):334-349.
8. Aslan A. Kavram boyutunda yaratıcılık. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2016;2(16).
9. Amabile TM. Motivating creativity in organizations: On doing what you love and loving what you do. California management review 1997;40(1):39-58.
10. Higgins M, Morgan J. The role of creativity in planning: The'creative practitioner'." Planning Practice&Research 2000;15(1-2):117-127.

11. Berglund H, Wennberg K. Creativity among entrepreneurship students: comparing engineering and business education. International Journal of Continuing Engineering Educationand Life Long Learning 2006;16(5):366-379.
12. Okpara FO. The value of creativity and innovation in entrepreneurship. Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability 2017;3(2). ttp://www.asiaentrepreneurshipjournal.com/AJESIII2Okpara.pdf (19.05.2017).
13. Maçkalı Z, Gülöksüz S, Oral T. Yaratıcılık ve iki uçlu bozukluk. Türk Psikiyatri Dergisi 2014;25(1):50-59.
14. Andreasen NC. A journey into chaos: Creativity and the unconscious. Brain, Mind and Consciousness: An International, Interdisciplinary Perspective, AR Singh, SA Singh (Ed) 2011;9:42-53.
15. Sternberg R J, Lubart T I. The concept of creativity: Prospects and paradigms. Handbook of creativity 1999;1:3-15.
16. Onur D, Zorlu T. Yaratıcılık Kavramı ile İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar. Itobiad: Journal of the Human &Social Science Researches 2017;6(3).
17. Barker A. Yenilikçiliğin Simyası (çeviri: A. Kardam). İstanbul: MESS Yayınları;2002.
18. Oprea PC. Creativity in industrial concept. Annals of the Academy of Romanian Scientists Series on Engineering Sciences 2012;4(1):97-104.
19. Rossman J. Industrial creativity: The Psychology of the Inventor. Oregon: University Oregon;1964.
20. Saraçoğlu M, Duran C, Taşkın E. Girişimcilikte yaratıcılığın üç boyutu: birey, süreç ve ürün. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisİ 2010;10(2):1-14.
21. Osborn, A. Applied Imagination-Principles and Procedures of Creative Writing. Read BooksLtd;2013.
22. Marquardt M, Deborah W. Thepower of learning in action learning: a conceptual analysis of how the five schools of adult learning the oriesare in corporated within the practice of action learning. Action learning: Research and practice 2004;1(2):185-202.
23. Csikszentmihalyi M. Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention. New York: Harper Perennial;1996. p.58.
24. San İ. Yaratıcılık, iki düşünce biçimi ve çocuğun yaratıcı eğitimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 1979;12(1):177-190.

25. Yavuzer H. Yaratıcılık. İstanbul: Boğaziçi Yayınları,1994:19.
26. Amabile TM. How to kill creativity. Harvard Business School Publishing 1998;87:77-87.
27. Ford CM. A Theory of individual creative action in multiple social domains. Academy of Management Review 1996;21(4):112-1142.
28. Amabile T. Motivating creativityın organizations: on doing what you love and loving what you do. California Management Review 1997;40(1):39-46.
29. Arslantaş CC. Girişimcilikte Yaratıcılık ve Yenilikçilik. Yönetim Dergisi 2001;12 (38):17-23.
30. Karwowski M, Lebuda I, Wisniewska E, Gralewski J. Big five personality traits as the predictors of creative self-efficacy and creative personal identity: Does gender matter?. The Journal of Creative Behavior 2013;47(3):215-232.
31. Shane S, Nicolaou N. Creative personality, opportunity recognition and the tendency to start businesses: A study of their genetic predispositions. Journal of Business Venturing 2015;30(3):407-419.
32. Pıçakçı K. Örgüt İkliminin Bireylerin Yaratıcılık Performansı Üzerindeki Etkileri: Moda Sektöründe Bir Uygulama (tez). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi;2013.
33. Çavuş MF, Akgemci T. İşletmelerde personel güçlendirmenin örgütsel yaratıcılık ve yenilikçiliğe etkisi: imalat sanayiinde bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2008;20:229-244.
34. Woodman RW, Sawyer JE, Grıffın RW. Toward a Theory of OrganizationalCreativity. Academy of Management Review 1993;8(2):293-321.
35. Centurion P, Caballero G, Weiss M. Comment to:“Laser-Assisted Liposuction (LAL) Versus Traditional Liposuction: Systematic Review”. Aesthetic plastic surgery 2018:1-2.
36. Frigerio J, Gorini T, Galimberti A, Bruni I, Tommasi N, Mezzasalma V, et al. DNA barcoding to trace Medicinal and Aromatic Plants from the field to the food supplement. J. Appl. Bot. Food Qual 2019;92:33-38.
37. Samen S. İşletmelerde yaratıcılığın önemi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2008;17(2):363-378.
38. Akın M. Personeli güçlendirme algılaması, örgüt iklimi algılaması ve yaratıcı kişilik özelliklerinin örgüt düzeyinde yaratıcı çıktılar üzerindeki doğrudan ve

dolaylı etkileri. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2010;1(29):211-238.

39. De Jong JPJ, Kemp R. Determinants of co-workers' innovative behaviour: An investigation into knowledge intensive services. International Journal of Innovation Management 2003;7(02):189-212.
40. Landström H. Entrepreneurship research: A missing link in our understanding of the knowledge economy. Journal of Intellectual Capital 2008; 9(2): 301-322.
41. Bruyat C, Julien PA. Defining the field of research in entrepreneurship. Journal of businessventuring 2001;16(2):165-180.
42. Iversen J, Jørgensen R, Malchow-Møller N. Defining and measuring entrepreneurship. Foundationsand Trends® in Entrepreneurship 2007;4(1):1-63.
43. Duening TN, Stock GN. The entrepreneurial method: a new paradigm in entrepreneurship education. ın national collegiate ınventorsand ınnovators alliance. Proceedings of the Annual Conference;2013.
44. Davidsson P, Delmar F, Wiklund J. Entrepreneurship as growth; growth as entrepreneurship. Entrepreneurship and the Growth of Firms 2006;1:21-38.
45. Küçükaltan D. Genel bir yaklaşımla girişimcilik. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2009;4(1):21-28.
46. Baron R. The cognitive perspective: A valuable tool foranswering entrepreneurship'sbasic 'why' questions. Journal of Business Venturing 2004; 19(2):221-239.
47. Mill JS. Principles of political economy with some of the irapplications to social philosophy. *London*: John W. Parker,1848.
48. Schumpeter JA. Thetheory of economic development Harvard University Press. Cambridge,1934.
49. Hagedoorn J. Innovation and entrepreneurship: Schumpeterre visited. Industrial and Corporate Change 1996;5(3):883-896.
50. McClelland DC. The achieving society. Princeton, NJ: D. Van Norstrand Company. Inc, 196l.
51. Martin A. Additional aspects of entrepreneurial history. In: Kent CA, Sexton DL, Vesper KH. (Eds.). *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall;1982:15–19.

52. Gartner WB. What are we talking about when we talk about entrepreneurship?.Journal of Business venturing 1990;5(1):15-28.
53. Şimşek MŞ, Çelik A. İşletme bilimlerine giriş. Eğitim Kitabevi,2011.
54. Landstrom H. Pioneers in entrepreneurship and small business research. NewYork, NY: SpringerScience + Business Media,2010.
55. Hatten TS. Small business management: Entrepreneurship and beyond. Nelson Education;2015.
56. Hoselitz BF. The early history of entrepreneurial theory. Explorations in Economic History 1951;3(4):193.
57. Nair TS, Krishnan L. Ripsas, Sven,'Towards an Inter disciplinary Theory of Entrepreneurship, Small Business Economics, 1998;10(2):103-15.
58. Ercan S, Gökdeniz İ. Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi 2009;49:59-82.
59. Kirzner IM. The alert and creative entrepreneur: a clarification. Small Business Economics 2009;32(2):145-152.
60. Mitchell RK, et al. Toward a theory of entrepreneurial cognition: Rethinking the people side of entrepreneurship research. Entrepreneurship theory and practice 2002;27(2):93-104.
61. Lyons TS, Lichtenstein GA, Kutzhanova N. Whatmakes a successful entrepreneur? Cited in Walzer, N. (Ed.) Entrepreneurship and Local Economic Development. Philadelphia, PA: Rowanand Littlefield; 2009.
62. Marangoz M. Girişimcilikte güncel konular ve uygulamalar. İstanbul: Beta;2016.
63. Coulter M. Entrepreneurship in Action. 2. Baskı. New Jersey: Prentice Hall; 2003.
64. Thompson JL. A strategic perspective of entrepreneurship. International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research 1999;5(6):279-296.
65. Rauch A, Wiklund J, Lumpkin GT, Frese M. Entrepreneurial orientation and business performance: An Assessment of past research and suggestions for the future. Entrepreneurship Theory and Practice 2099;33(3):761-787).
66. Miller D. The correlates of entrepreneurship in three types of firms. Management Science1983;29(7):770-791.

67. Lumpkin GT. Dess GG. Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. Academy of Management Review, 1996;21(1):135–172.
68. Covin JG, Wales WJ. Theme asurement of entrepreneurial orientation. Entrepreneurship Theory and Practice 2012;36(4):677-702.
69. Wiklund J, Shepherd D. Entrepreneurial orientation and small business performance: A configuration approach. Journal of Business Venturing 2005; 20:71–91.
70. Greene PG, Brush CG, Eisenman EJ, Neck H, Perkins S. Entrepreneurship Education: A Global Consideration From Practice to Policy Around the World: Babson College;2015.
71. Smelstor M. The Changing policy environment: Challenges and opportunities from the US. In International Entrepreneurship Educators Conference, University of Cambridge, England;2007.
72. Patır S, Karahan M. Girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik profillerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması. İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi 2010;1(2):27-44.
73. Büyükyılmaz O, Karakaya A, Yıldıran C. Girişimcilik eğitimi alan bireylerin demografik özellikleri açısından girişimcilik eğilimleri arasındaki farklar. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 2015;10(2).
74. Global Entrepreneurship Monitor 2015 United States Report. (n.d.). Retrieved January 13,2017.
75. Claire L, Perryman AA. Where's Waldo? The search for entrepreneurial role models. Journal of Entrepreneurship Education 2016;19(1);91.
76. Hazeldine M, Miles M. Measuring entrepreneurship in business schools. Journal of Education for Business 2007;82(4):234-239.
77. Chen Z, Sun Y, Newman A, Xu W. Entrepreneurs, organizational members, political participation and preferential treatment: evidence from China. International Small Business Journa 2012;30(8):873-889.
78. Rocca AD, Pruitt B. College freshmen Show increasing interest in entrepreneurship. Ewing Marion Kauffman Foundation;2009.

79. Yelkikalan N, ve ark. Dünya ve Türkiye üniversitelerinde girişimcilik eğitimi: karşılaştırmalı bir analiz. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 2010;12(19):51-59
80. Garavan TN, O'Cinneide B. Entrepreneurship education and training programmes: a review an devaluation - part 1", Journal of EuropeanIndustrial Training 1994;18(8):3-12.
81. Drucker P. Innovation and entrepreneurship: practice and principles. Innovation and entrepreneurship: practice and principles. Oxford (UK) Butterworth-Heinemann;1994.
82. Miller D.Strategic Management Journal (1986-1998); Chichester 1987; 8(1): 55
83. Fayolle A, ed. Handbook of research in entrepreneurship education: A general perspective. Edward Elgar Publishing;2007;1.
84. Solomon GT. The National Survey of Entrepreneurship Education: An Overview of 2012-2014 Survey Data. George Washington University Center forEntrepreneurial Excellence A;2014.
85. Wells SJ. Women entrepreneurs: Developing leadership for success. New York: Routledge;2014.
86. Schulte P. The entrepreneurial university: a strategy for institutional development. Higher Education in Europe 2004;29(2):187-191.
87. Moutray CA. Recessionantidote: Entrepreneurship education. Community College Entrepreneurship 2009;4(1):5-6.
88. Reeves PM, Zappe SE, Kisenwether EC, Follmer DJ, MenoldJ. Comparisons of faculty and student definitions of entrepreneurship. The Journal of Engineering Entrepreneurship 2015;6(2):25-43.
89. VonGraevenitz G, Harhoff D, Weber R. The effects of entrepreneurship education. Journal of Economic Behavior & Organization 2010;76(1):90-112.
90. Brown TC, Hanlon D. Behavioral criteria for grounding entrepreneurship education and training programs: A validation study. Journal of Small Business Management 2016;54(2):399-419.
91. Casson M, Yeung B, Basu A, Wadeson N. The Oxford handbook of entrepreneurship. Oxford, U.K.: Oxford University Press 2006.

92. Hisrich R, Peters M, Shepherd D. Entrepreneurship. New York, NY: McGrawHill 2008;7
93. Mankelow DJ, Cunneen GJ. Towards a process model of independent growth firm creation. Small Enterprise Research 2007;15(1):90-105.
94. Baron RA, Ensley MD. Opportunity recognition as the detection of meaningful evidence from comparisons of novice and experienced entrepreneurs. Management Science 2006;52(9):1331–344.
95. Drucker P. Innovation and entrepreneurship. New York, NY: Harper Business 1985.
96. Kaplan J M, Warren AC. Patterns of entrepreneurship. (2nd. ed.). John Wileyelectronic book,2007.
97. Carter M. Entrepreneurship and marketing. In M. Casson B,Yeung, A. Basu, & N. Wadeson (Eds.) The Oxford Handbook of Entrepreneurship . Oxford, U.K.: Oxford UniversityPress 2006:114-137.
98. Kotler P, Keller KL. Marketing management . New York, NY: Person: PrenticeHall 2006;12.
99. Welter F, SmallboneD. Exploringthe role of trust in entrepreneurial activity. Entrepreneurship: Theory&Practice 2006;30(4):465–475.
100. Davila JA. (in press). New venture growth beyond the small business threshold: Thecase of México.
101. Mankins M, Steele R. Stop making plans, start making decisions. Harvard Business Review 2006;84(1):76–84.
102. Murov V, Staver A. IT strategy, as the effective tool of achievement competitive advantages of the company. Economics& Management 2008;129(9)EBSCO host data base.
103. Maali HA, Orife J, AbelI. Business plans: Are they relevant to venture capitalist Journal of Small Business & Entrepreneurship 2008;21(4):381–391.
104. Srinivas S.Effective performance management. Journal of Business Logistics, 2009;30(2):85-100.
105. Cressy R. Venturecapital. In M. Casson B, Yeung A, Basu N. Wadeson. The Oxford Handbook of Entrepreneurship. Oxford, U.K.:Oxford UniversityPress 2006:353-386.

106. Thornton P, Flynn K. Entrepreneurship, networks and geographies. In Z. Acs, D. Audretsch (Eds.). Handbook of Entrepreneurship Research. New York, NY: Springer 2005.
107. Llano C. Humildad y liderazgo. [Humility and leadership] México, D.F. Ediciones Ruz 2004.
108. Kantor S, Kram KE, Sala F.Changefactor: Making the case for executive adaptability. Leadership in Action 2008;27(6):8–12.
109. Marković MR. Managing the organizational change and culture in the age of globalization. Journal of Business Economics& Management 2008;9(1):3–11.
110. Yılmaz E, Sünbül AM. Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2009;(21): 195-203.
111. Qian M, Plucker JM. Shen J. A Model of Chinese Adolescents Creative Personality, Creativity Research Journal 2010; 22(1), 62–67
112. Şahin F, Danışman Ş. Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2017;7(2): 747-760.
113. Büyüköztürk Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık 2012.
114. Arslan M, Karasoy A. Yaratıcılık eğiliminde cinsiyet ve eğilimin rolü. Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. 10. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı s.92, Antalya, 2002.
115. Şahin G. Öğretmenlerin Algıladıkları Okul Kültürü İle Yaratıcı Kişilik Ve Yaratıcı Çevre İlişkilerinin İncelenmesi(tez).İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü;2016.
116. Sternberg JR. Handbook of Creativity. USA: Cambridge Uni. Press; 1999.
117. Yılmaz M. Lise Öğrencilerinde Yaratıcı Kişilik İle Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler (tez). İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü;2019.
118. Aygün R. Yöneticilerin Liderlik Davranışları İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Beykoz İlçesi Örneği) (tez). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü;2014.

119. Güngör İ. Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin Kişisel Uyum, Sosyal Uyum, Genel Yetenek ve Akademik Başarı ile İlişkisi (tez). Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü;2007.
120. Sungur N. Yaratıcı sorun çözme program etkililiği: eytp öğrencilerine ilişkin bir araştırma (tez). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü;1988.
121. Dilek AN. Sosyo-Kültürel Özelliklerin Yaratıcı Düşünmeye Etkisi (tez). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü;2013.
122. Aydın Z. İlköğretim 6. Sınıf Matematik Dersinde Kullanılan Aktif Öğrenme Temelli Etkinliklerin Öğrencilerin Matematik Dersine Karşı Tutumlarına, Akademik Başarı Ve Yaratıcı Düşünme Düzeylerine Etkisi (tez). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü;2011.
123. Gürsoy F. Çocukta yaratıcılığın gelişimi anaokulu/anasınıfı öğretmeni el kitabı. İstanbul: Ya-Pa;2001.
124. Soysal A, Kıran Ş, Salmi H. Sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ve özelliklerinin bazi sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. International Journal of Academic Value Studies 2017;3(14):48-59.
125. Kavşur Z. Sağlık Yönetimi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma (tez). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü;2015.
126. Block J, Hoogerheide L, Thurik R. Education and entrepreneurial choice: An instrumental variables analysis International Small Business Journal 2013;31(1):23-33.
127. Souitaris V, Zerbinati S, Al-Lahman A. Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources Journal of Business Venturing 2007;22(4): 566-591.
128. Walter SG, Dohse D. Why mode and regional context matter for entrepreneurship education. Entrepreneurship & Regional Development: An International Journal 2012;24(9–10):807-835.
129. Oosterbeek H, VanPraag M, Ijsselstein A. Theimpact of ntrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation. European Economic Review 2010;54(3):442-454.

130. Karımı S, Biemans HJA, Lans T, Mulder M, Chizari M. The Role of Entrepreneurship Education in Developing Students' Entrepreneurial 103 Intentions, Wageningen International Conference on Chainand Network Science, Wagwningwn University, The Netherlands;2012:22.
131. Doğan E. The effect of entreprenurship education on entrepreneurial Intentions of University Students in Turkey, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi 2015;23:79-93.
132. Bozkurt Ö, Aslan Z, Göral M. Yüksek Öğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Program Karşılaştırmalı Bir Araştırma, İstanbul: Uluslararası Yönetim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar 2011;2:822-833.
133. Wang CK, Wong PK. Entrepreneurial interest of university students in Singapore. Technovation 2004;24(2):163-172.
134. Gemlik N, Kıraç R. Sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik özellikleri üzerine bir araştırma. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2013;3(1):163-170.

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

Şekil 1. Wallas modeli 5
Şekil 2. Rossman modeli 6
Şekil 3. Amabile'nin yaratıcılık bileşeni 8
Şekil 4. Yaratıcı personeller, süreçler ve sonuçlar arasındaki kavramsal bağlantılar 12
Şekil 5. Yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi modeli 33

TABLOLAR

Tablo 1. Örgütlerde yaratıcılığı güçlendiren ve engelleyen unsurlar 13
Tablo 2. İstanbul ilinde sağlık yönetimi bulunduran üniversiteler 27
Tablo 3. Araştırmaya katılması gereken sağlık yönetimi öğrencileri ile katılan öğrencilerin dağılımı 29
Tablo 4.Girişimcilik eğilimi ve yaratıcı kişilik özellikleri ölçeklerinin güvenilirlik değerleri 32
Tablo 5. Örnekleme ait demografik bulgular.....34
Tablo 6. Ölçek ve alt boyutlarının ortalama, standart sapma, basıklık çarpıklık değerleri 36
Tablo 7. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları 37
Tablo 8. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının girişimcilik dersi alma durumuna göre t testi sonuçları.....37
Tablo 9. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının lisans eğitimi sürecinde çalışma durumuna göre t testi sonuçları.....38

Tablo 10. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının ailede işyeri olma durumuna göre t testi sonuçlar.....40
Tablo 11. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesine göre t testi sonuçları.....41
Tablo 12. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının sınıfa göre anova testi sonuçları.....42
Tablo 13.Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının mezun olduktan sonra alan tercihine göre anova testi sonuçları.....44
Tablo 14.Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının aile yönlendirmelerine göre anova testi sonuçları.....45
Tablo 15.Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanlarının iş fikrine göre anova testi sonuçları.....47
Tablo 16.Cinsiyet ile mezun olduktan sonra alan tercihi arasında Ki-Kare analizi 48
Tablo 17.Cinsiyet ile aile yönlendirmeleri arasında Ki-Kare analizi.....49
Tablo 18.Cinsiyet ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi.....50
Tablo 19.Cinsiyet ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi.....50
Tablo 20.Sınıf ile mezun olduktan sonra alan tercihi arasında Ki-Kare analizi..51
Tablo 21. Sınıf ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi.....51
Tablo 22. Sınıf ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi.....52
Tablo 23. Sınıf ile kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz arasında Ki-Kare analizi.....53
Tablo 24. Girişimcilik dersi alma ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi 53
Tablo 25. Girişimcilik dersi alma ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi.....54
Tablo 26. Girişimcilik dersi alma ile girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi arasında Ki-Kare analizi.....55
Tablo 27. Mezun olduktan sonra alan tercihi ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi.....55
Tablo 28. Mezun olduktan sonra alan tercihi ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi 56
Tablo 29. Girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi ile aile yönlendirmesi arasında Ki-Kare analizi.....57
Tablo 30. Girişimci kişiliğe sahip olma düşüncesi ile iş fikri arasında Ki-Kare analizi.....57
Tablo 31. Sınıf ile yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi puanları arasındaki korelasyon analizi.....58
Tablo 32. Yaratıcı kişilik ve girişimcilik eğilimi arasındaki korelasyon analizi...60
Tablo 33. Yaratıcı kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi arasındaki regresyon analizi……..61

ÖZGEÇMİŞ

Tez yazarı Rifat BOZÇA 1991 yılında Hatay'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Hatay'da bitirmiştir. Lisans öğrenimini 2014 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Yönetimi bölümünde tamamlamıştır.

Yazarın 2014 yılından bu yana akademik deneyimi bulunmaktadır.

EKLER

EK-1. Anket Formu

Sağlık Yönetimi Alanında Eğitim Alan Öğrencilerin Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Değerli Öğrenci;

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda Dr. Öğretim Üyesi Aysu Zekioğlu'nun danışmanlığında yürütülen bu araştırma, İstanbul ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin yaratıcı kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkileri incelemektir. Bu amaçla hazırlanmış olan bu anket formunda siz gençlerden istenilen soruları; kendi fikrinizi ve yaklaşımınızı da dikkate alarak ciddi bir şekilde doldurmanız, bilimsel literatürde kullanılacak olan verilerin sağlıklı bir şekilde oluşturulmasına yardım edecektir. Bu sebepten dolayı soruları dikkatlice okuyunuz ve işaretleyiniz.

Samimi ve değerli katkılarınız işin şimdiden teşekkür eder, eğitim hayatınızda başarılar dileriz.

Dr. Öğretim Üyesi Aysu Zekioğlu

Y.Lisans Öğrencisi Rifat BOZÇA

1. Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

2. Sınıfınız :

1. Sınıf ( )

2. Sınıf ( )

3. Sınıf ( )

4. Sınıf ( )

3. Girişimcilik dersi aldınız mı? Evet ( ) Hayır ( )

4. Lisans eğitiminiz süresince bir işte çalıştınız mı?/çalışıyor musunuz? Evet ( ) Hayır ( )

5. Mezun olduktan sonra;

Kendi işimde çalışmak istiyorum ( )

Kamu personeli olmak istiyorum ( )

Özel bir firmada çalışmak istiyorum ( )

6. Ailem beni …….için yönlendirmektedir

Memur olmam ( )

Özel şirkette çalışmam ( )

Kendi işimi yapmam ( )

7. Ailenizde herhangi bir işyeri sahibi olan var mı? Evet ( ) Hayır ( )

8. Kimseyle paylaşmadığınız kendinize ait bir iş fikriniz var mı?

Evet ( )

Hayır ( )

Olmasını İsterdim ( )

9. Kendinizi girişimci bir kişiliğe sahip görüyor musunuz? Evet ( ) Hayır ( )

Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği						
MADDELER		**Hiçbir zaman**	**Nadiren**	**Bazen**	**Sıksık**	**Çoksık**
1.	İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	( )	( )	( )	( )	( )
2.	Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	( )	( )	( )	( )	( )
3.	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.	( )	( )	( )	( )	( )
4.	İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	( )	( )	( )	( )	( )
5.	Kendi işimi kurabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
6.	İşten zorunlu olarak ayrılsam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
7.	Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
8.	Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
9.	Denemediklerimi denemekten çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
10.	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
11.	Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim.	( )	( )	( )	( )	( )
12.	Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	( )	( )	( )	( )	( )
13.	Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem	( )	( )	( )	( )	( )
14.	Hayıtımı dış etkenlere bırakmam	( )	( )	( )	( )	( )
15.	Kararlarımla hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
16.	Risk almaktan çekinmem	( )	( )	( )	( )	( )
17.	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
18.	Yeni bir şeyleri denememe imkan veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
19.	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
20.	Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	( )	( )	( )	( )	( )
21.	Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	( )	( )	( )	( )	( )
22.	Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	( )	( )	( )	( )	( )
23.	Yaptığım planları yürütebileceğimden	( )	( )	( )	( )	( )

	çoğunlukla eminimdir.					
24.	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	( )	( )	( )	( )	( )
25.	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
26.	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
27.	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	( )	( )	( )	( )	( )
28.	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
29.	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
30.	İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açığımdır.	( )	( )	( )	( )	( )
31.	İşimi severek ve azimle yaparım.	( )	( )	( )	( )	( )
32.	İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	( )	( )	( )	( )	( )
33.	İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
34.	Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
35.	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
36.	Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	( )	( )	( )	( )	( )

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği (YKÖÖ)					
MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Sadece bana etkisi olacak sorunları çözmek için uğraşırım.*	( )	( )	( )	( )	( )
2.Sadece problemler beni doğrudan etkilediği zaman problemler hakkında düşünmeye çalışırım.*	( )	( )	( )	( )	( )
3.Yeni şeyler denemeyi sadece sonucunun ne olduğunu bilmek amacıyla severim*	( )	( )	( )	( )	( )
4.Sadece kolay olan problemler hakkında düşünmek isterim.*	( )	( )	( )	( )	( )
5.Birşey yaparken hep aynı yolu/yöntemi izlerim.*	( )	( )	( )	( )	( )
6.Yeni oyun ve etkinlikleri denemek ilgimi çeker.	( )	( )	( )	( )	( )
7. Bilmece türü zeka oyunları oynamayı severim	( )	( )	( )	( )	( )
8. Yeni şeyler yapmayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
9. Doğal güzellikler ve sanat ilgimi çeker.	( )	( )	( )	( )	( )
10.Birçok şeyi kendim denemek isterim.	( )	( )	( )	( )	( )
11.Toplumun geneli ile kıyasladığımda kendi yeteneklerimden şüphe duyarım.*	( )	( )	( )	( )	( )
12.Çoğu zaman, birçok insanın sahip olduğu yeteneklere sahip olmadığımı düşünürüm.*	( )	( )	( )	( )	( )
13.Daha önceden kolaylıkla başa çıkmış olduğum durumlarla karşılaştığımda bile kendime güvenmem.*	( )	( )	( )	( )	( )
14.Kuralların beni sınırlamasından hoşlanmam.	( )	( )	( )	( )	( )
15.İnsanlara beklemediği sorular sormayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
16.Bazı müzik türleri derin hayallere dalmama neden olur.	( )	( )	( )	( )	( )
17.Başkalarının bilmediği şarkıları söylemeyi severim.	( )	( )	( )	( )	( )
**Ters olarak puanlanması gereken maddeler.*					

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU Edirne, Türkiye

ARAŞTIRMA BAŞVURUSU ONAYIBAŞVURU BİLGİLERİ	PROTOKOL KODU	TÜTF-BAEK 2019/94	
	PROTOKOL ADI	Sağlık Yönetimi Alanında Eğitim Alan Öğrencilerin Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi	
	SORUMLU ARAŞTIRICI ÜNVANI / ADI	Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU	
	ARAŞTIRMA MERKEZİ		
	DESTEKLEYİCİ		
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	Tek Merkez Ulusal	Çok Merkez Uluslararası

KARAR BİLGİLERİ	**Karar No: 06/37** **Tarih:25.03.2019**
	Sağlık Bilimleri Fakültesi Dr. Öğr. Üyesi Aysu ZEKİOĞLU'nun sorumluluğunda yapılması planlanan ve yukarıda başvuru bilgileri verilen Yüksek Lisans Öğrencisi Rifat BOZÇA'nın tez çalışmasının araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş; araştırmaya ilişkin giderlerin gönüllüye ve/veya bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kurumuna ödetilmediği koşullarda ve veri toplanacak yerlerden gerekli izinler alındıktan sonra gerçekleştirilmesinde etik bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevcudun oy birliği ile karar verilmiştir.
ETİK KURUL BİLGİLERİ	
ÇALIŞMA ESASI	Helsinki Bildirgesi, İyi Klinik Uygulamalar Kılavuzu, TÜTF-BAEK Yönergesi

ÜYELER

Ünvan/Ad/ Soyadı	Uzmanlık Dalı	Kurumu	Cinsiyeti	İlişki(*)	Katılım (**)	İmza
Prof. Dr. Ülfet VATANSEVER ÖZBEK Başkan	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	T.Ü.T.F Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları A.D	K	E (H)	(E) H	
Doç. Dr. Rugül KÖSE ÇINAR Başkan Yardımcısı	Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	T.Ü.T.F. Ruh Sağ. ve Has. A.D.	K	E (H)	(E) H	
Dr. Öğr.Üyesi Ruhan Deniz TOPUZ Üye	Tıbbi Farmakoloji.	T.Ü.T.F Tıbbi Farmakoloji A.D	K	E (H)	(E) H	
Doç. Dr. F. Nesrin TURAN Üye	Biyoistatistik	T.Ü.T.F. BiyoistatistikA.D.	K	E (H)	(E) H	
Doç. Dr. Hakan GÜRKAN Üye	Tıbbi Genetik	T.Ü.T.F. Tıbbi Genetik A.D.	E	E H	E H	Mazeretli
Prof. Dr. Hasan ÜMİT Üye	İç Hastalıkları	T.Ü.T.F. İç Hastalıkları A.D.	E	E H	E H	Mazeretli
Dr. Öğr. Üyesi Oktay KAYA Üye	Fizyoloji	T.Ü.T.F. Fizyoloji A.D.	E	E (H)	(E) H	
Doç. Dr. Cafer Sadık ZORKUN Üye	Kardiyoloji	T.Ü.T.F. Kardiyoloji A.D.	E	E (H)	(E) H	
Prof. Dr. Galip EKUKLU Üye	Halk Sağlığı	T.Ü.T.F. Halk Sağlığı A.D.	E	E (H)	(E) H	
Prof. Dr. Niyazi Cenk SAYIN Üye	Kadın Hastalıkları ve Doğum	T.Ü.T.F. Kadın Hastalıkları ve Doğum A.D.	E	E (H)	(E) H	
Prof. Dr. Sevtap HEKİMOĞLU ŞAHİN Üye	Anestezi ve Reanimasyon	T.Ü.T.F. Anestezi ve Reanimasyon A.D.	K	E H	E H	Mazeretli
Prof. Dr. Atakan SEZER Üye	Genel Cerrahi	T.Ü.T.F. Genel Cerrahi A.D.	E	E H	E H	Mazeretli
Avukat Emine NURLU Üye		T.Ü. Rektörlüğü	K	E (H)	(E) H	
Emekli Öğretmen Sinan SEÇKİN Üye		Serbest Üye	E	E H	E H	Mazeretli

*Araştırma ile ilişki
**Toplantıda Bulunma

Prof. Dr. Ahmet TEZEL
Dekan a.
Dekan Yrd.